

รายงานฉบับสมบูรณ์
โครงการ การศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้สืบสานตำนานไหเกาะไม้ไผ่
ตำบลเกาะปันหยี่ อำเภอเมือง จังหวัดพังงา

โดย
นายสุชล จรุงการและคณะ

15 มีนาคม 2549

สัญญาเลขที่ RDG 47 S0010

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ การศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้สืบสานตำนานไหมเกาะไม้ไผ่
ตำบลเกาะป็นหมี อำเภอเมือง จังหวัดพังงา

โดย

นายสุชล	จรุงการ
นางพรรณราย	จรุงการ
นายประกาศิต	หัตถ์นัย
นางสาวอรทัย	พิทักษ์
เด็กหญิงกุลวดี	วาริศรี
เด็กชายทัศน	วาริศรี
เด็กหญิงธราพร	เด็นศิริ
เด็กชายปิยนัฐ	หทัยะหนึ่
เด็กหญิงสุภางค์	วาริศรี
เด็กหญิงจริยา	ทับทิมบัว
เด็กหญิงมยุรี	สุพรส

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค

15 มีนาคม 2549

คำนำ

โครงการ การศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้สืบสานตำนานโห่เกาะไม้ไผ่ ตำบลเกาะปันหยี อำเภอเมือง จังหวัดพังงา ดำเนินงานโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน ครู นักเรียน ผ่านงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ มีโห่เป็นเครื่องมือในการทบทวนและแสวงหา รวบรวมความรู้และศักยภาพของชุมชน เพื่อนำไปพัฒนาชุมชนชุมชนตนเองได้อย่างมีทิศทาง

กระบวนการดังกล่าวต้องอาศัยกลไกความร่วมมือของทุกฝ่ายโดยเฉพาะคนในชุมชนเองที่จะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และพัฒนาบ้านตนเอง ทั้งนี้กลไกการทบทวนเรื่องราวในอดีตหรือประวัติศาสตร์ชุมชน ซึ่งจะค้นพบภูมิปัญญาในการจัดการและการพัฒนารูปแบบในการดำรงชีวิตอย่างมั่นคงและสันติสุข

(นายสุชล จรุงการ)

หัวหน้าโครงการวิจัยฯ

15 มีนาคม 2549

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 กระบวนการวิจัย	
กว่าจะเป็นโครงการไผเกาะไม้ไผ่	6
กิจกรรมการดำเนินงานวิจัย	7
บทที่ 3 ผลการศึกษา	
สภาพทั่วไปชุมชนเกาะไม้ไผ่	15
ประวัติความเป็นมาของชุมชนเกาะไม้ไผ่	25
รอยพระพุทธรูปปรากฏอยู่บนหินทราย	27
ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับไผเกาะไม้ไผ่	28
บทที่ 4 ไผเกาะไม้ไผ่	30
ลักษณะของไผเกาะไม้ไผ่	30
ประโยชน์ของไผเกาะไม้ไผ่	38
สิ่งที่ได้รับจากงานวิจัยชุมชน	38
บทเรียนในการดำเนินงานวิจัย	39
บทที่ 5 สรุปการวิจัย	
ผลตามวัตถุประสงค์	40
ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข	40
ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังการทำงานวิจัย	42
ข้อค้นพบ ข้อเสนอแนะ	43
บรรณานุกรม	
ผู้ให้ข้อมูล	44
เอกสารอ้างอิง	44
ภาคผนวก	45
ภาพกิจกรรมการดำเนินงานวิจัย	
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	
แบบสำรวจ สกุลของชุมชนเกาะไม้ไผ่	
แบบสำรวจไผในเกาะไม้ไผ่	

บทที่1 บทนำ

โครงการ การศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้สืบสานตำนานโกละไม้ไผ่ ตำบลเกาะปันหยี อำเภอเมือง จังหวัดพังงา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตำบลเกาะปันหยี มีเกาะไม้ไผ่ถูกปิดบังด้วยแนวป่าไม้ชายเลนอยู่ในอ่าวพังงาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดทางฝั่งทะเลอันดามัน คนทั่วไปหรือนักท่องเที่ยวไม่ค่อยรู้จักเกาะแห่งนี้ ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ต.เกาะปันหยี อ. เมือง จ. พังงา เป็นหมู่บ้านชุมชนมุสลิม มีการปลูกสร้างบ้านเรือนแบบยกพื้นเหนือน้ำ ตั้งอยู่ริมทะเลเพื่อความสะดวกในการประกอบอาชีพประมง การค้าขาย และการเดินทาง ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน เลี้ยงปลาในกระชังและมีการดัดแปลงเรือประมงเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่यरอบอ่าวพังงาเป็นอาชีพเสริม การท่องเที่ยวในอ่าวพังงาไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่หมู่บ้าน เกาะไม้ไผ่ จึงเป็นอันตงศ์ต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ของชาวบ้านเกาะไม้ไผ่

เกาะไม้ไผ่มีเรื่องราวที่น่าสนใจควรแก่การศึกษาในด้านประวัติศาสตร์หลายเรื่อง เช่น เรื่องเล่า รอยพระพุทธรบาทและรอยลูกโยม ที่มีชาวบ้านเจอรอยพระพุทธรบาทและรอยลูกโยม (รอยเท้าขนาดเล็ก) จากนิมิตการนั่งสมาธิของพระธุดงค์ เรื่องเหตุการณ์วันขึ้น 15 ค่ำถึงแรม 3 เดือน 12 ของทุกปี จะมีน้ำขึ้นมากเป็นพิเศษ ทำให้อาคารเรียนและสนามของโรงเรียนเกาะไม้ไผ่เป็นเกาะกลางน้ำ จนเป็นที่สงสัยของนักเรียนจึงได้ช่วยกันทบทวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทุกปี และเรื่องเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับไหบรรจุเกลือมากับเรือสำเภาโบราณจากประเทศจีนเกาะไม้ไผ่เข้าจอดเทียบฝั่งที่ทำเรือด่านศุลกากรบริเวณวังหม้อแก้ง ก่อนเรือสำเภาจะเข้าจอดค้าขายยังท่าด่านศุลกากรนั้นได้แวะมาแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างทางกับชาวบ้านเกาะไม้ไผ่ เช่น เกลือที่บรรจุในไห สินค้าต่าง ๆ ชาวบ้านนำไให้ที่แลกมาซึ่งมีรูปร่างลักษณะต่าง ๆ กัน มาบรรจุปลาเค็มหมัก,เกลือ,น้ำบูดู,น้ำปลา,เต้าหู้ยี้ ฯลฯ โดยไหเหล่านี้มีรูปร่างลักษณะที่สสวยงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ จึงมีคนที่มาจากนอกเกาะสนใจ และขอจากชาวบ้านนำกลับออกไปจากเกาะเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันไหบางส่วนถูกทิ้งและบางส่วนถูกเก็บรักษาไว้ ไบนเกาะไม้ไผ่จึงมีที่มาและคุณประโยชน์ที่แตกต่างกันออกไปแต่ความสำคัญคือไหแต่ละใบนั้นสามารถบอกถึงเรื่องราวและวิถีการดำเนินชีวิตในแต่ละช่วงอายุคนของชาวบ้านชุมชนเกาะไม้ไผ่ได้ดีที่สุด

จากเรื่องราวดังกล่าวถูกนำมาถ่ายทอดสู่นักเรียนและเป็นหัวข้อในการพูดคุยปรึกษาหารือระหว่างอาจารย์สุชล จรุงการ อาจารย์ประจำวิชาสังคม กับนักเรียน ม.ต้นโรงเรียนเกาะไม้ไผ่ และผู้สูงอายุของเกาะไม้ไผ่ รวมทั้งนายประกาศิต ซึ่งเป็นชาวเกาะไม้ไผ่โดยกำเนิด ถึงความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องราวบนเกาะไม้ไผ่ โดยเฉพาะไ何在ที่ถูกนำเอาออกไปจากเกาะโดยคนข้างนอก นับวันได้สูญหายมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบถึงการบอกกล่าวเล่าขานถ่ายทอดการเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของเรื่องราวและประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นบนเกาะไม้ไผ่ จึงได้มีความคิดริเริ่มในการหาสถานที่เก็บรวบรวมไ何在 จึงใช้ห้องสังคมศึกษาของโรงเรียน เก็บรวบรวมไ何在ได้จำนวนหนึ่ง และมีผู้ที่มีความสำคัญได้นำมาบริจาคอีกจำนวนหนึ่ง

แต่อย่างไรก็ตามจะทำการศึกษาให้สมบูรณ์ยังไม่ได้เนื่องจากยังขาดเรื่องราวความเป็นมา ความหมาย และความสำคัญ ของไ何在เหล่านี้ ซึ่งยังไม่มีกรรวบรวมค้นคว้า ตรวจสอบ แลกเปลี่ยน ถ่ายทอด และบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต จึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธวิธีการและกระบวนการในการถ่ายทอดสื่อความหมายความเป็นมาสาระสำคัญของไ何在กับวิถีชีวิตชุมชนเกาะไม้ไผ่โดยมีไ何在เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย อันจะนำไปเป็นพื้นฐานสู่การแก้ปัญหาและพัฒนา ทรัพยากร เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนเกาะไม้ไผ่อย่างยั่งยืน

คำถามวิจัย

1. ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาชุมชนเกาะไม้ไผ่ เป็นอย่างไร
2. ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของไ何在ในเกาะไม้ไผ่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ วิถีชุมชนเกาะไม้ไผ่ได้อย่างไร
3. จะมีวิธีการ หรือกระบวนการอย่างไรที่จะทำให้ชาวชุมชนเกาะไม้ไผ่ โดยเฉพาะเยาวชน เกิดความหวงแหนและตระหนักถึงความสำคัญในการ เรียนรู้เรื่องไ何在 เกาะไม้ไผ่ได้อย่างไร
4. จะมีวิธี การ หรือกระบวนการอย่างไรที่จะถ่ายทอดและสื่อความหมาย ,ความเป็นมา และ สาระสำคัญของไ何在 กับวิถีชีวิตของชาวชุมชนเกาะไม้ไผ่ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ด้านความเป็นมา สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของตนเอง
2. เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของไ何在 กับการเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์

โครงการ การศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้สืบสานตำนานไ何在เกาะไม้ไผ่ ตำบลเกาะปันหยี อำเภอเมือง จังหวัดพังงา

- จากให้ตามวิถีชีวิต และภูมิปัญญาของชาวชุมชนเกาะไม้ไผ่
3. เพื่อสร้างกลไกความร่วมมือ ในการรู้จักตนเองและสร้างความตระหนัก, ห่วงแทน , รัก และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง
 4. เพื่อหาแนวทางการพัฒนา และแก้ปัญหาชุมชนบนพื้นฐานข้อมูลความรู้ที่เกิดจากการศึกษาวิจัย

พื้นที่ศึกษา

บ้านเกาะไม้ไผ่ หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะปันหยี อำเภอเมือง จังหวัดพังงา

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

1. จัดเวทีเตรียมพร้อมงานวิจัย
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง/สัมภาษณ์จากผู้รู้/แบบสอบถามในชุมชน
3. จัดเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยนนำเสนอผลการวิจัย
4. จัดเวทีแลกเปลี่ยนพูดคุยกลุ่มย่อยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของไห
5. เก็บรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับไหเกาะไม้ไผ่
6. จัดเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างนักวิชาการกับชุมชนจากเรื่องเล่าของไห
7. จัดทำรายงานความก้าวหน้า
8. จัดกิจกรรมภาพวาดของเยาวชนสะท้อนเรื่องราวของไหกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
9. จัดกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับไหเกาะไม้ไผ่
10. จัดเวทีสะท้อนข้อมูล/องค์ความรู้/ร่วมตรวจสอบความถูกต้อง
11. จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

1 มีนาคม 2547 - 31 ธันวาคม 2548 (22 เดือน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมา สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวชุมชนเกาะไม้ไผ่
2. ได้ข้อมูลประวัติศาสตร์ความเป็นมาของไหในเกาะไม้ไผ่ การใช้ประโยชน์และคุณค่าตามวิถีภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ได้กระบวนการเรียนรู้คุณค่าและความสำคัญท้องถิ่นโดยใช้ประวัติความเป็นมาของไหเป็นเครื่องมือ
4. ได้กระบวนการมีส่วนร่วมของ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้อาวุโสในชุมชนและหน่วยงาน องค์กรภาคีต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการวิจัย
5. ได้กลไกความร่วมมือในการจัดการศูนย์การเรียนรู้สระในการสืบสาน -ตำนานไหของเกาะไม้ไผ่
6. ได้สร้างกลไกความร่วมมือให้เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนา ทรัพยากร , เศรษฐกิจ , วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวชุมชนเกาะไม้ไผ่อย่างยั่งยืน
7. สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชนเกาะไม้ไผ่ได้

ระเบียบวิธีวิจัย

งานศึกษาวิจัยชิ้นนี้ใช้วิธีการเขียนในรูปแบบของการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยมีแหล่งข้อมูลที่มาจากหลายวิธีการ เช่น

ก. ข้อมูลจากเอกสาร

ข้อมูลเอกสารที่ใช้ในการทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนเกาะไม้ไผ่ ความเป็นมาของไห จากการค้นคว้าแหล่งข้อมูลนอกสถานที่คือ ห้องสมุดประชาชนจังหวัดพังงา หอจดหมายเหตุจังหวัดภูเก็ต ที่ทำการป่าชายเลนจังหวัดพังงา สถานีอนามัยเกาะไม้ไผ่ ที่ว่าการอำเภอเมือง

ข. ข้อมูลจากการจัดเวทีแต่ละกิจกรรม/ข้อมูลจากชุมชนในพื้นที่

เป็นข้อมูลดิบที่ได้จากการจัดบันทึกการประชุมแต่ละกิจกรรม แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ค. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และพูดคุย

ข้อมูลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์และพูดคุยชาวบ้านในชุมชนแยกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มนักเรียนตนเอง และกลุ่มผู้นำ เป็นการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ คือจัดทำแบบสัมภาษณ์แล้วให้ครูนำนักเรียนลงชุมชน และไม่เป็นทางการในช่วงการกินน้ำชาที่ร้านลูกชายป๊ะหลาย ทายาทคนเกาะไม้ไผ่ ซึ่งเป็นบุคคลที่คนเกาะไม้ไผ่ให้ความเคารพนับถือ

ง. ข้อมูลจากการสังเกตการณ์

ข้อมูลในส่วนนี้ได้มาจากการสังเกตท่าทาง การแสดงความคิดเห็น ท่าทีของชุมชนที่แสดงต่อทีมวิจัย รวมถึงทีมวิจัยด้วยกันเอง ในการออกเก็บข้อมูล เวทีกลุ่มย่อย เวทีสังเคราะห์ประวัติกลุ่มประวัติศาสตร์ในภาคใต้ ในบालาย หรือเชิญเจ้าหน้าที่ สกว.ภาคลงมาเยี่ยมเยียนโครงการ

บทที่ 2 กระบวนการวิจัย

กว่าจะเป็นโครงการไทเกาะไม๊ไผ่

การพูดคุยกันระหว่างผู้ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดพังงากับอาจารย์พรณราย จรุงการ ครูใหญ่โรงเรียนบ้านควน อาจารย์สุชล จรุงการ ครูสอนวิชาสังคมของโรงเรียนเกาะไม๊ไผ่ จากการประสานของครูตึก (เบญจวรรณ บุญสินธ์) ครูใหญ่โรงเรียนบ้านปากจก ตำบลเกาะพระทอง อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา ที่สนใจเกี่ยวกับประเด็นการเรียนรู้ของเด็ก

ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดพังงาลงพื้นที่ทำความรู้จัก พื้นที่ บริบทชุมชน คุยกับชาวบ้าน เห็นร่องรอยในการทำงานอยู่บ้างแล้ว คือมีพิพิธภัณฑ์ใต้น้ำห้องสังคมศึกษาในโรงเรียน เด็กสามารถเล่าเรื่องให้คนที่มาจากข้างนอกฟังได้ อาจารย์สุชลเองก็มีความคิด มีความรู้สึกว่ายากทำให้คนข้างนอกรู้จักเกาะไม๊ไผ่มากขึ้น ก็เลยถือเป็นโอกาสที่ สกว.จะช่วยให้การเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความเป็นไปได้ ใช้เวลาในการพูดคุยทำความเข้าใจไม่นาน เน้นย้ำตรงกระบวนการดำเนินการมีส่วนร่วมและความรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการวิจัยเป็นสำคัญ ให้ทางอาจารย์หาทีมงานและตั้งโจทย์ตั้งข้อสงสัย เอาชาวบ้านมาคุย เล่าเรื่องที่รู้ ถ้าไม่รู้ก็หาคนมาอธิบาย เอาเรื่องราวประวัติศาสตร์ให้มาเรียนรู้ แล้วดูพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงของเด็ก และชุมชน

ร่างข้อเสนอโครงการ ซึ่งประกอบด้วย (สภาพปัญหาหรือความเป็นมา คำถามวิจัย วัตถุประสงค์ พื้นที่ศึกษา ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ผลที่คาดว่าจะได้รับ งบประมาณ และทีมวิจัย) ร่วมกับทีมวิจัยโดยพุ่งเป้าไปที่เด็กนักเรียนเป็นตัวเคลื่อนไหว หยิบยกใ้ในพื้นที่มาเป็นประเด็นเสนอแนวคิดกับ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะปันหยี เพื่อดึงเข้ามาเป็นทีมวิจัยร่วม ส่วนชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมไม่ทั้งหมดตั้งแต่การพัฒนาโครงการ แต่ลักษณะของเนื้อหาที่ต้องการสื่อให้คนข้างนอกรู้จักเกาะไม๊ไผ่ ปัญหาหรือคำถามที่อยากรู้ว่าทำไมไ้ที่เกาะไม๊ไผ่จึงมีจำนวนมาก และมีลักษณะต่าง ๆ น่าจะเกี่ยวข้องกับบรรพบุรุษของคนเกาะไม๊ไผ่ และน่าจะจัดเป็นหลักสูตรการเรียนรู้ของท้องถิ่นได้ บวกกับความตั้งใจที่จะทำอะไรเพื่อชุมชน ถือว่ามีความชัดเจนเพียงพอที่จะหาคำตอบให้แก่ชุมชนได้ ภายใต้โครงการ “การศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้สืบสานตำนานไ้เกาะไม๊ไผ่ตำบลเกาะปันหยี อำเภอเมือง จังหวัดพังงา”

สรุปได้ทีมวิจัยประกอบด้วย อ.สุชล จรุงการ อาจารย์ภาควิชาสังคมศึกษา โรงเรียนเกาะไม๊ไผ่ หัวหน้าโครงการ อ.พรณราย จรุงการ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหินสามก้อน อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา (ย้ายจากโรงเรียนบ้านควน) นายประกาศิต หัสณัย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล

เกาะปันหยี นายอดิคุณ วาริศรี ผู้นำเยาวชน และตัวแทนนักเรียนระดับชั้น ม.2 และ ม. 3 โรงเรียน เกาะไม้ไผ่จำนวน 7 คน

ส่งข้อเสนอครั้งเดียวก็ผ่านอย่างรวดเร็วโดยไม่เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการเท่าใดนักทำให้ความเป็นเจ้าภาพของชุมชนในงานวิจัยยังไม่ค่อยชัดเจน แต่ด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนคือ ความเป็นครูที่ชุมชนให้ความเคารพและไว้วางใจ นักเรียนชั้นมัธยมต้นที่สามารถทำกิจกรรมได้อย่างเต็มที่ โรงเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและดำเนินการในชุมชน เพื่อช่วยสืบค้นความเป็นชุมชน ชุมชนจึงตอบรับและให้ความร่วมมือแต่การมีส่วนร่วมจะต้องใช้เวลาในช่วงดำเนินการและความ เป็นไปได้ที่โครงการจะสำเร็จ

จัดเวทีเตรียมพร้อมงานวิจัย

หลังโครงการอนุมัติพี่เลี้ยงศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดพังงาได้จัดทำสัญญา โครงการวิจัยระหว่างทีมวิจัยและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค เพื่อให้การ ดำเนินการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย ทีมวิจัยเริ่มดำเนินการทำความเข้าใจเกี่ยวกับ เอกสารสัญญาโครงการ เพื่อสร้างและทำความเข้าใจงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกันระหว่างทีมนักวิจัย ผ่านการประสานงานของหัวหน้าโครงการ โดยใช้ห้องสังคมศึกษาของโรงเรียนเกาะไม้ไผ่ ระหว่างการ พุดคุยก็วางแผนที่จะดำเนินกิจกรรมต่อไปด้วย ทุกคนเห็นด้วยจากแผนการดำเนินงานที่จะจัดทำเป็น แบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์โดยมีหัวข้อเหล่านี้เป็นหลัก แต่ถ้าได้นอกเหนือจากที่คุยมาก็ให้บันทึก ไว้ด้วย ส่วนการทำความเข้าใจกับชุมชนในเวทีครั้งนี้ไม่ได้ทำเพราะเข้าใจว่าเป็นแค่การทำความเข้าใจ กันระหว่างทีมวิจัยเท่านั้น เพราะจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในชุมชนชาวบ้านจะไม่ให้ข้อมูลเพราะไม่ เข้าใจและไม่รู้ว่าทีมวิจัยจะเอาไปทำอะไร

ค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องประวัติศาสตร์/ความเป็นมา เศรษฐกิจ วัฒนธรรม

หลักฐานหรือข้อมูลจากเอกสารถือเป็นส่วนสำคัญในการรวบรวม เรียบเรียง รับรู้ เพื่อเป็น ส่วนประกอบในการเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบัน การประชุมวางแผนสำหรับทีมวิจัยเพื่อ กำหนดหัวข้อในการค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมา เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของเกาะไม้ไผ่จากแหล่งข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ห้องสมุดจังหวัดพังงา และหอ จดหมายเหตุจังหวัดภูเก็ต เพราะในท้องถิ่นมีแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน ไม่มากนัก ข้อมูลที่ได้ในชุมชนก็จะมาจาก สถานีอนามัยเกาะไม้ไผ่ ที่ว่าการอำเภอเมือง ที่ทำการปา ชายเลนจังหวัดพังงา นำออกมาในลักษณะของเอกสารคัดลอก แล้วนำมาคัดเลือก และเรียบเรียงใหม่

โครงการ การศึกษาพัฒนาระบบการเรียนรู้อิสระตามบ้านในเกาะไม้ไผ่ ตำบลเกาะปันหยี อำเภอเมือง จังหวัดพังงา

ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ แล้วร่างบทสรุปเก็บเข้าแฟ้ม จากการดำเนินกิจกรรมเด็ก ๆ ทุกคนรู้สึกว่าการออกเก็บข้อมูลในและนอกชุมชนเป็นเรื่องสนุกและได้ความรู้เพิ่มนอกเหนือจากห้องเรียน คือ ได้รู้จักสถานที่หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ อีกนอกจากห้องเรียน

สัมภาษณ์พูดคุยและทำแบบสอบถามเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาในชุมชน (ทำพร้อมกัน)

เพื่อเก็บข้อมูลหาข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของตนเอง ใช้แบบสอบถามจำนวน 200 ชุด สัมภาษณ์บุคคลที่สามารถให้รายละเอียดข้อมูลที่ต้องการได้ โดยจัดทำแบบสัมภาษณ์ที่ห้องสังคมศึกษาโรงเรียนเกาะไม้ไผ่ แบบสัมภาษณ์ประกอบไปด้วยประวัติการก่อตั้งชุมชนเกาะไม้ไผ่และที่มาของคำว่าเกาะไม้ไผ่ ความเป็นมาและพัฒนาการของชุมชนเกาะไม้ไผ่ ความเป็นอยู่การทำมาหากินและการดำรงชีวิตของชาวเกาะไม้ไผ่ ถ่ายเอกสารจำนวน 200 ชุด ในการเก็บข้อมูลวิจัย บทบาทหลักจะอยู่ที่นักเรียน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นสองกลุ่ม คือนักวิจัยหลักที่เป็นตัวแทนในโครงการและผู้ช่วยนักวิจัยที่เป็นนักเรียนที่เหลือในห้อง การเก็บข้อมูลจะไปกันทั้งห้องเรียน ได้ข้อมูลมาแล้วก็จะจัดทำเป็นรายงานส่ง เป็นคะแนนเก็บและคะแนนจิตพิสัย โดยจะแปลงเป็นคะแนนช่วงปลายปีในวิชาสังคมศึกษา ช่วงแรกหัวหน้าโครงการจะไปร่วมกิจกรรมกับเด็กด้วยเพื่อเป็นพี่เลี้ยงและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นโดย แนะนำว่า เมื่อลงชุมชนเพื่อที่จะเก็บข้อมูลนั้นให้ชวนคุยเรื่องอื่นก่อนเข้าประเด็น เพราะโดยปกติเด็กจะมีความสนิทสนมกับคนเฒ่าคนแก่อยู่บ้างแล้ว และเป็นเครือญาติกันด้วย แบบสอบถามจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่ประกอบให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์และชัดเจนมากขึ้น

จากนั้นก็ให้เด็กดำเนินการเอง ครูคอยสังเกตการณ์และคอยกระตุ้น พอสัมภาษณ์คนที่สองที่สามเด็กก็เริ่มจำประเด็นได้และถามได้เป็นอย่างธรรมชาติ ถือเป็นการเรียนรู้ที่สนุกเพราะเด็กได้ออกจากห้องเรียน จากนั้นก็นำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ว่าจะรวบรวมอย่างไร มีความชัดเจนแค่ไหน นำไปใช้อะไรให้เกิดประโยชน์ และสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

การเก็บข้อมูลจะอยู่ในช่วงฝนตกทำให้ใช้เวลาหลายวันในการเก็บข้อมูล กลุ่มเป้าหมายบางคนอายุมากต้องอ่านแบบสอบถามให้ฟังและใช้เวลาในการพูดคุย อธิบายมากกว่าปกติ

จัดเวทีพูดคุยแลกเปลี่ยน

เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ด้านความเป็นมา สภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของตนเอง แก่นักเรียนและสร้างกระบวนการเรียนรู้ประวัติความเป็นมา

ของไหที่เกี่ยวข้อกับวิถีชีวิตของชาวชุมชนเกาะไม้ไผ่ จากการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมา 2 -3 กิจกรรม ก็ทำให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเกาะไม้ไผ่ ทางทีมวิจัยเห็นควรว่าการแลกเปลี่ยนระหว่างคนในชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัย และข้อมูลที่ได้ คนในชุมชนยังไม่กล้าบอก กล้าเล่าโดนัก เวทีแลกเปลี่ยนครั้งนี้จึงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการไปด้วย และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรให้มีการดำเนินอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงไปถึงการท่องเที่ยวเกาะไม้ไผ่ด้วย

จัดเวทีพูดคุยกลุ่มย่อยเกี่ยวกับไห

เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของของไหที่เกี่ยวข้อกับวิถีชีวิตของชาวชุมชนเกาะไม้ไผ่ เป็นการเชื่อมโยงความรู้ของคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ให้มีความรู้ตรงกัน เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างวัย การถ่ายทอดเรื่องราวผ่านเรื่องเล่าของคนรุ่นเก่าที่ผูกพันกับไห ลักษณะการพูดคุยจะเป็นกลุ่มเล็ก ๆ 4 -5 คน แต่ละกลุ่มจะแบ่งหน้าที่กันลงไปคุยกับคนในชุมชน ใช้เวลาช่วงชั่วโมงเรียนวิชาสังคมศึกษา และหลังเลิกเรียนหลังจากที่คนในชุมชนกลับจากประกอบอาชีพประมงเกือบทุกคนบอกว่าไหที่อยู่ในเกาะไม้ไผ่เป็นไหที่มาจากการค้าขายทางเรือสำเภาเมื่อครั้งอดีต และเป็นไหที่มีอยู่แล้วในพื้นที่ ใช้ใส่อาหาร ใส่หมาก ใส่เกลือ และใส่น้ำไว้ดื่ม แต่เดี๋ยวนี้ไม่นิยมใช้แล้วเพราะหายาก มีน้ำหนักกว่าภาชนะอื่น ๆ อย่างเช่น ถาดมะพร้าวพลาสติก ถังพลาสติก เป็นต้น ส่วนความเกี่ยวข้อของไหที่เห็นได้ชัดคือ หลักฐานชิ้นสำคัญที่บ่งบอกถึงความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ของชุมชนเกาะไม้ไผ่

ค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวกับไห

เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ประวัติความเป็นมาไหเกาะไม้ไผ่ที่เกี่ยวข้อกับวิถีชีวิตของชาวชุมชนเกาะไม้ไผ่ โดยค้นคว้าจากเอกสารและลักษณะของไหที่มีอยู่ในพื้นที่โดยนำมาเปรียบเทียบกันจากการค้นคว้าไม่สามารถทำได้อย่าง ข้อมูลของไหจึงมีแต่รายละเอียดของไหที่มีอยู่ในเกาะไม้ไผ่เท่านั้น ไม่รวมถึงที่คนจากข้างนอกมาเอาไป ไหแต่ละใบจึงมีความเป็นมาคล้าย ๆ กัน คือเมื่อสมัยการค้าขายทางทะเลรุ่งเรือง คนเกาะไม้ไผ่ใช้ไหเป็นภาชนะบรรจุสิ่งของต่าง ๆ ประโยชน์ของไหก็แตกต่างกันตามลักษณะ เช่น ถ้าปากไหกว้างก็จะใช้บรรจุน้ำใช้ ปากไหแคบก็จะใช้บรรจุอาหาร แล้วเอาฝาปิดขนาดไม่ใหญ่นัก

จัดเวทีแลกเปลี่ยนระหว่างนักวิชาการกับชุมชนจากเรื่องเล่าของไห

เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของ ชาวชุมชนเกาะไม้ไผ่ และเรื่องราวของไหที่เกี่ยวข้อกับวิถีชีวิตของชาวชุมชนเกาะไม้ไผ่ เป็นการเชื่อมโยงความรู้ของคนรุ่นเก่ากับคนรุ่น

ใหม่ให้มีความรู้ตรงกัน เกี่ยวกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาของตนเอง โดยจัดเวทีที่อาคารเอนกประสงค์ มัสยิดบ้านเกาะไม้ไผ่ ระบบหรือรูปแบบราชการในการเชิญประชุมที่ต้องมีหนังสือเชิญเพื่อเข้าร่วมประชุมในเวทีสำคัญ ๆ ถูกนำมาใช้ในเวทีนี้เพราะจะมีคนนอกมาร่วมแลกเปลี่ยนด้วย ทางทีมวิจัยได้ประสานอาจารย์บุญรัตน์ หลักแหลม ผู้อำนวยการบ้านปากแห่วง ตำบลโคกกลอย อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา ได้รับเชิญมาเป็นวิทยากรในเวทีแลกเปลี่ยนจากนักวิชาการ ทีมวิจัยได้พาอาจารย์ลงพื้นที่เพื่อดูสภาพรอบ ๆ และพูดคุยกับคนในชุมชน เพราะข้อมูลที่น่ามาเสนอทางทีมวิจัยไม่สามารถลงลึกอะไรได้มากเพราะข้อมูลที่มีและที่ได้มายังถือว่าน้อยมาก ส่วนมากก็เป็นข้อมูลในชุมชนมากกว่า ที่ตัดสินใจเลือกนักวิชาการท่านนี้เพราะท่านมีความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน มีผลงานในการจัดการทรัพยากรอย่างมีส่วนร่วม อาจารย์บุญรัตน์ให้มุมมองเกี่ยวกับโครงการวิจัยว่า คนในชุมชนยังไม่ให้ความสำคัญกับความเป็นตัวเอง พอเริ่มทำโครงการนี้เหมือนเป็นการปลุกจิตสำนึก ทำกับนักเรียนเป็นการสร้างคนใหม่ ๆ เพราะทั้งนี้เราไม่สามารถเปลี่ยนคนรุ่นเก่าได้ ข้อคิดมันอยู่กับคนในชุมชนที่สนับสนุนและต่อยอด ผู้หลักผู้ใหญ่ในชุมชนที่น่าเชื่อถือเป็นหลักเป็นแกนได้อย่างดี สำหรับพื้นที่เกาะไม้ไผ่ยังไม่มีการพัฒนามากนัก เติบโตช้าเพราะมีเรื่องเศรษฐกิจต่ำคุมอยู่ไม่ค่อยมีงานพัฒนา ไม่มีการทุ่มเทนัก จึงเป็นหน้าที่ของทีมวิจัยที่จะดึงทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการสร้างความเข้าใจ ชักชวนเขาเข้ามามีส่วนร่วม เอาความคิดจากเด็กไปขอให้จากผู้ใหญ่ เป็นการมีส่วนร่วมของคนรุ่นเก่าที่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้กับเด็ก

กิจกรรมภาพวาดสะท้อนเรื่องราวของไผ่

เพื่อสร้างการเรียนรู้และถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับไผ่ที่ทีมวิจัยได้ไปศึกษา ลงมือปฏิบัติและสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ครั้งนี้ก็เหมือนทุกครั้งที่ต้องมีการประชุมวางแผนการจัดกิจกรรมก่อน และการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้จะต้องคัดเลือกคณะกรรมการที่เป็นคนในชุมชนมาเป็นคนตัดสินใจและมีรางวัลให้กับผู้ชนะ เกณฑ์การตัดสินจะเน้นภาพวาดประเภทเหมือนจริง ประเภทสวยงามและประเภทความคิดสร้างสรรค์ ใช้ห้องสังคมศึกษาที่มีไผ่เป็นสนามวาดภาพและจะจัดทำเป็นศูนย์เรียนรู้เรื่องไผ่ต่อไป

จากมุมมองของนักเรียนพบว่านักเรียนคิดว่าไผ่ไม่ได้เป็นวัตถุที่สำคัญหรือมีค่ามากมายอะไร แต่เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของพวกเขาเหมือนคนรู้จักที่พบกันบ่อยๆ จนชิน แต่เมื่อมีกิจกรรมภาพวาดสะท้อนเรื่องราวของไผ่ทำให้พวกเขาต้องพิจารณาลายละเอียดไผ่มากขึ้น และสนใจเรื่องราวของไผ่มากขึ้น มีการพูดคุยสอบถาม และอ่านประวัติของไผ่มากขึ้น เกิดความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น ในการ

เชื่อมโยงความคิดไปสู่ไหน แต่อุปสรรค คือพวกเขาขาดทักษะและความรู้ในการที่จะถ่ายทอดออกมาเป็นภาพวาด สรุปก็คือภาพวาดยังไม่สามารถบอกเล่าความคิดทั้งหมดของพวกเขาได้ครบถ้วน

พัฒนาการของนักเรียนที่เห็นได้ชัดคือ รู้จักสังเกตมากขึ้นและมีจินตนาการมากขึ้นในการที่จะเล่าเรื่องราวความคิดเพื่อเชื่อมโยงกับวัตถุคือไผ่

กิจกรรมศูนย์เรียนรู้เรื่องไผ่

เพื่อสร้างความร่วมมือในชุมชนผ่านนักเรียนไปยังผู้ปกครอง ก่อนดำเนินการได้จัดให้มีการประชุมทีมจำนวน 12 โดยมีผู้ปกครองนักเรียนเข้าร่วม เพื่อรับรู้แนวทางการจัดทำศูนย์เรียนรู้เรื่องไผ่ ที่สามารถบอกเรื่องราวความเป็นมาของชุมชน ความสำคัญของไผ่ ลักษณะของไผ่ที่มีอยู่ในเกาะไม้ไผ่เดิมที่เป็นห้องส่งคมศึกษา มีการนำไผ่มาวางอยู่บ้างแล้วแต่จำนวนไม่มาก แต่เมื่อมีการทำวิจัยเรื่องไผ่ชาวบ้านก็นำมาบริจาค บ้างเก็บที่ปลูกทิ้งขว้างไว้ มาวางไว้ที่โรงเรียน

ห้องส่งคมศึกษาถูกแปลงสภาพเป็นศูนย์เรียนรู้เรื่องไผ่ จากฝีมือของนักเรียน นักการภารโรง และผู้ปกครองโดยใช้ฐานก่อปูนเพื่อยึดไผ่ไม่ให้เคลื่อนย้ายได้ จัดทำป้ายบอกคุณสมบัติของไผ่แต่ใบประกอบไปด้วย ลักษณะ การได้มา เจ้าของ อายุ การใช้ประโยชน์ ฯลฯ ใช้ระยะเวลาในการจัดทำศูนย์ประมาณ 30 วัน จนได้ศูนย์เรียนรู้เรื่องไผ่ที่สวยงามระดับหนึ่งเพราะงบประมาณที่ใช้ในการสร้างน้อยนิด แต่ยังเป็นศูนย์เรียนรู้ที่ยังไม่สมบูรณ์เพราะกลไกการจัดการในการดูแลและสื่อให้คนในชุมชนและคนนอกยังไม่มี ทีมวิจัยจึงกำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3 ทั้งที่เป็นทีมวิจัยและไม่เป็นทีมวิจัยมีการจัดเวรเพื่อผลัดเปลี่ยนกันดูแล ทำความสะอาด บอกเล่า นำเสนอแก่น้องและผู้ที่เข้ามาเยี่ยมชมได้

ตารางเวรผู้รับผิดชอบศูนย์เรียนรู้เรื่องไผ่

วันจันทร์	วันอังคาร	วันพุธ	วันพฤหัสบดี	วันศุกร์
มานะ วาริศรี	พลวัฒน์ สีนสมุทร	คณิต พัททะ ขวัญชัย ไม้แก้ว	สุจินดา หมดรักษา	จรีภรณ์ พลิตา
ฉัตรดนัย วาริศรี	พิสิทธิ์ วาริศรี	อภิวัฒน์ วาริศรี	จิราภรณ์ วาริศรี สุมิตรา วาริศรี	ภาณุชนกร หยัสะหนี
อนุวัฒน์ ทับทิมบัว	หทัยชนก วาริศรี	หทัยกานต์ วาริศรี	เจริญขวัญ สุพรส	ลลิตา วาริศรี
ศุภาวุฒิ วาริศรี	ชรินทร์ วาริศรี	จิระวัฒน์ วิรัตน์พงษ์	ณัฐวุฒิ สุทธิเสริม	วรรณดา เด่นศิริ
สุภาวงศ์ หยัสระอา	ประภา ตูลา	สุภาภิน วาริศรี	ดวงใจ มาศชาย	จิรายุทธิ์ สุทธิเสริม

ศูนย์การเรียนรู้เรื่องไ้เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ของชุมชน เจ้าของไ้แวะเวียนมาดูไ้ของตน การแนะนำคนภายนอกที่เข้าไปในเกาะไม้ไผ่ให้ไปชมศูนย์การเรียนรู้เรื่องไ้ด้วยความภาคภูมิใจ นักเรียนมีกิจกรรมต่อเนื่องในการดูแลบำรุงรักษาไ้ให้คงสภาพเดิมจนสามารถจำรายละเอียดและเรื่องราวของไ้ สามารถบอกเล่าแก่ผู้มาเยี่ยมชมได้ มีการจัดเวรผลัดเปลี่ยนกันดูแลและทำความสะอาดศูนย์ ซึ่งทำให้องค์กรภายนอกอื่นๆที่เข้าไปพบไ้มีความสำคัญและเสนอโครงการปรับปรุงศูนย์การเรียนรู้เรื่องไ้ให้ดีขึ้นด้วยการปลูกกระเบื้อง และซ่อมแซมอาคารที่ชำรุดเพื่อให้อาคารดูแลรักษาสะดวกขึ้น และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ต่อไป

กิจกรรมเวทีสะท้อนข้อมูล/องค์ความรู้จากไ้

สร้างความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนและภายนอกโดยอาศัยเรื่องราวของไ้เกาะไม้ไผ่เป็นเครื่องมือ มีผู้เข้าร่วมประชุม 15 คน เป็นทีมวิจัยและผู้นำในชุมชน และผู้เกี่ยวข้องในการจัดเวทีสะท้อนข้อมูล / องค์ความรู้จากไ้ โดยนำเสนอในลักษณะของการถ่ายทอดข้อมูลที่ได้นำมาดำเนินการมาทั้งหมด และสื่อออกมาในรูปแบบของการแสดงละครของนักเรียนเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเกาะไม้ไผ่และไ้ในชุมชน

การพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างทีมวิจัยและชุมชนส่วนใหญ่เราจะสะท้อนความคิดตรง ๆ ได้ ข้อมูลอย่างไรมาก็นำมาบอกเล่าอย่างนั้น ชุมชนก็มีการตอบรับเป็นอย่างดี เพราะกิจกรรมแต่ละกิจกรรมไม่มีผลกระทบกับใคร แต่ก็ไม่สนใจได้ทั้งหมด โดยข้อจำกัดเรื่องความรู้ เศรษฐกิจ ความคาดหวังกับโครงการนี้ว่าคนในชุมชนเองจะได้รับอะไร มีผลประโยชน์อะไรบ้าง ทางทีมวิจัยเองก็ไม่สามารถตอบเขาได้เหมือนกัน เพราะที่เน้นคือกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก คือ เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ ในการเรียนรู้จากเดิมที่ทำรายงานส่งก็ไม่รู้จะหาข้อมูลที่ไหน จะเริ่มอย่างไร ลอกเพื่อนบ้าง แต่เดี๋ยวนี้จะดูข่าว อ่านหนังสือพิมพ์ ถามคนรอบข้าง ดูได้จากเอกสารอ้างอิงในรายงานของเด็ก

เวลาคุยเรื่องไ้ ชุมชนก็ไม่กล้าให้ข้อมูลเพราะไม่รู้ว่าเขาจะไปทำอะไร ก็เลยชี้แจงไปว่าให้เด็กได้รู้ประวัติความเป็นมาของคนเกาะไม้ไผ่ แล้วนำมารวบรวมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว ก็เลยบอกไ้มาให้เอง

เอกสารเกี่ยวกับประวัติไ้ในพื้นที่ไม่มี การศึกษาเรื่องไ้โดยเป้าหมายเพื่อประวัติศาสตร์ไม่มี เพราะไม่ได้ตั้งไว้ แต่ที่เน้นคือเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิต เชื่อมโยงเข้ามาพัฒนาชีวิตของคนเกาะไม้ไผ่ เพราะเมื่อก่อนเด็กเกาะไม้ไผ่ไม่ภาคภูมิใจในความเป็นคนเกาะไม้ไผ่ ก็เลยไม่ได้ทำอะไรที่สร้างสรรค์ ทำตามกระแสไปอย่างนั้น แต่ลึก ๆ อยากให้เขาภูมิใจ ยกย่องว่าตนเองก็มีความรู้มีความสามารถ ก็

เลยต้องทำอะไรที่มันส่งเสริมจากเดิมที่ถูกมองว่าเป็นนักเลง ก็เกิดความทะเยอทะยานจากที่ได้พบพรุน และรู้ที่ไปที่มาของตนเอง

สิ่งที่ได้จากการทำวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์การเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์ จากเมื่อก่อนที่เป็นแค่ที่ตั้ง โชว์ให้ แต่ไม่มีที่มาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โห้ก็คือให้รู้แค่ว่ามีก็ลูกในศูนย์ พอทำวิจัย ผ่านกระบวนการสังเกต รู้ว่าโห้ที่มีอยู่ในเกาะไม้ไผ่มีตั้ง 8 แบบมีที่มาต่างกันด้วย ศูนย์การเรียนรู้ตรงนี้ตรงนี้ ไม่ได้สอนว่าโห้มีกี่ประเภท แต่ให้มองถึงเรื่องใกล้ตัวเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในอนาคต เป็นการหาข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์

จัดทำรายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์

การจัดทำรายงานความก้าวหน้าการบันทึกของทีมวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม เทปอัด จดบันทึก ถ่ายภาพ แล้วนำมาสรุปเป็นรายงาน อาจจะได้ข้อมูลไม่ทั้งหมดทั้งนี้ทีมวิจัยเห็นว่าควรเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในช่วงที่ 2 อีก เพราะการดำเนินงานในช่วงแรกอยู่ในช่วงหน้าฝน และข้อมูลบางอย่างต้องใช้เวลาการเก็บในรอบปี ทำการจัดส่งให้ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นช่วยตรวจสอบ และสรุปรายงานการเงินโครงการ

เมื่อเสร็จจากเวทีปิดโครงการ ทีมวิจัยก็รวบรวมเอกสารที่จดบันทึก ภาพถ่าย ร่วมหารือกับศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดพังงา ว่าจะเขียนรายงานออกมาอย่างไร ซึ่งทีมวิจัยเองก็มีทักษะจากการสอนหนังสือเด็กบ้าง ทำรายงานเรียนต่อบ้าง แต่ก็กังวลกลัวจะไม่ผ่านต้องอาศัยรูปแบบการเขียนรายงานจากโครงการอื่น ๆ บ้าง แต่ก็คงไว้ซึ่งรูปแบบของรายงานวิจัยท้องถิ่นของ สกว.

สรุปการดำเนินกิจกรรม

จากการดำเนินกิจกรรมทุกครั้งก่อนเริ่มทำกิจกรรม ได้ชวนทีมงานคุยกันก่อนว่ากิจกรรมนี้ทำเพื่ออะไร และทำอย่างไร เอาวัตถุประสงค์มาเป็นตัวตั้ง เช่นกิจกรรมคันคั่วเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาและโห้ของเกาะไม้ไผ่ ก็วางแผนทำภาคศึกษาค้นคว้า ไปหาข้อมูลที่สะดวกที่สุด ใกล้ที่สุด ไปเป็นทีมเพื่อนให้ทุกคนร่วมเรียนรู้ ห้องสมุดจังหวัดพังงาจึงเป็นที่แรกที่ทำการค้นคว้า แต่ด้วยข้อมูลที่มีอยู่น้อยนิด ไม่สามารถบอกอะไรได้มาก หอจดหมายเหตุจังหวัดภูเก็ตจึงเป็นทางเลือกที่สอง แต่ไม่สามารถไปเป็นทีมได้เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องพาหนะ เวลา โดยทำการส่งตัวแทนไป ด้วยความไม่คุ้นกับเอกสารที่ต้องการเจ้าหน้าที่ก็เลยช่วยเราได้มาก เมื่อได้เอกสารมา ก็ให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น เน้นการพูดคุยกัน การทำงานทุกครั้งจะเป็นแบบนี้ เอาวัตถุประสงค์เป็นตัวตั้งในการเคลื่อนไหวงานแต่ละกิจกรรม ด้วยการเริ่มงานวิจัยลักษณะนี้จะเป็นงานแรกการทำตามวัตถุประสงค์โดยไม่

ค่อยได้เก็บรายละเอียด จึงทำให้ข้อมูลที่ได้จะเป็นการตอบคำถาม หนึ่ง สอง สาม สี่ เห็นได้จากการเขียนรายงานความก้าวหน้าของโครงการระยะที่ 1 แต่ทั้งนี้ก็มาจกพื้นฐานของการพูดคุยแสดงความคิดเห็นในกลุ่มเป็นหลัก ตัวอย่าง เช่น กิจกรรมภาพวาด นักเรียนจะเป็นคนเตรียมงานกับ อ.สุชล จรุงการ (หัวหน้าโครงการ) มีการให้รางวัลที่เกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอนและมีเกณฑ์การตัดสินจากความคิดสร้างสรรค์ ความสวยงาม และเหมือนจริง เด็กจะออกแบบเองทั้งหมด กิจกรรมนี้พัฒนากระบวนการเรียนรู้ คิดว่าบรรลุวัตถุประสงค์ เพราะเด็กสามารถคิดและทำกิจกรรมเองได้ ขณะนี้เด็กได้พัฒนากระบวนการดังกล่าวมาเป็นโครงการเจ้าส่วนน้อยในโรงเรียน เป็นการขายของ ทำเป็นน้ำยาล้างจาน ครูจะช่วยซื้ออุปกรณ์ มีการรวมกลุ่มและตั้งคณะกรรมการขึ้นมา จากกระบวนการเด็กได้รู้วก่อนที่จะทำอะไรควรมีการคุยหรือประชุมกันก่อน และจะต้องมีประธานตัดสินใจและที่ปรึกษา คือ ครูจากเมื่อก่อนที่ไม่รู้ว่าจะเริ่มอย่างไร เดี่ยวนี้จะทำอะไรก็ต้องประชุมก่อน มีการหาข้อมูล ในชุมชนว่าต้องการอะไร ก็อยากให้น้ำยาล้างจานไว้ใช้ในครัวเรือน ก็จะตั้งโจทย์ว่าน้ำยาล้างจานที่ชุมชนใช้เป็นอย่างไรเด็กก็จะทำการสำรวจแต่ละบ้าน ถือเป็นพื้นฐานที่จะทำโครงการหรือโครงการสำเร็จได้

สถานที่พบปะเพื่อดำเนินงานวิจัยคือ บาลาย อยู่ใกล้กับมัสยิด จัดเวทีรายงานความก้าวหน้ารอบ 6 เดือน เวทีนำเสนอข้อมูลต่อชุมชน จะจัดในช่วงบ่าย หลังเสร็จพิธีกรรมทางศาสนาในวันศุกร์ ส่วนสถานที่หลักคือ ห้องเรียน วิชาสังคมศึกษา เวลาว่าง คาบพิเศษ และบ้านหัวหน้าโครงการซึ่งจะเป็นการพูดคุยเกี่ยวกับการสังเคราะห์โครงการวิจัยประเด็นประวัติศาสตร์ภาคใต้

สิ่งเหล่านี้คือวิธีการหรือกระบวนการที่ถูกนำมาใช้ในงานวิจัย โดยเฉพาะเยาวชน ต่างมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของไต่ที่ยังคงมีเหลืออยู่ ได้รวบรวมและเก็บนำมาจำแนกประเภทเก็บไว้ที่ห้องสังคมศึกษาของโรงเรียนเกาะไม๊ไผ่ สืบค้นประวัติในแต่ละใบ วาดภาพเก็บไว้เป็นหลักฐาน แสดงละครถ่ายทอดและรำลึกถึงบรรพบุรุษที่เริ่มก่อตั้งชุมชน โดยมีไต่เป็นตัวเชื่อมและสร้างการมีส่วนร่วมของคนหลายรุ่นให้ร่วมกันทบทวนตนเองและย้อนมองอดีตที่ถือเป็นประวัติศาสตร์ที่ควรค่าแก่การเรียนรู้และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นไปเรื่อย ๆ

สิ่งที่ชุมชนเกาะไม๊ไผ่ได้รับจากการทำงานวิจัยครั้งนี้ คือ ความภาคภูมิใจแท้จริง ดำเนินวิถีชีวิตอย่างเรียบง่าย ยึดหลักคำสอนของศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต และจุดประกายให้ชุมชนมีความตื่นตัวและพร้อมจะเรียนรู้การทำงานอย่างสร้างสรรค์และเป็นระบบมากขึ้น แต่ก็มีคำถามต่อว่าต้องทำอีกเท่าใด เพื่อให้เกิดชุมชนวิจัยได้

บทที่ 3 ผลการศึกษา

1. ชุมชนเกาะไม้ไผ่

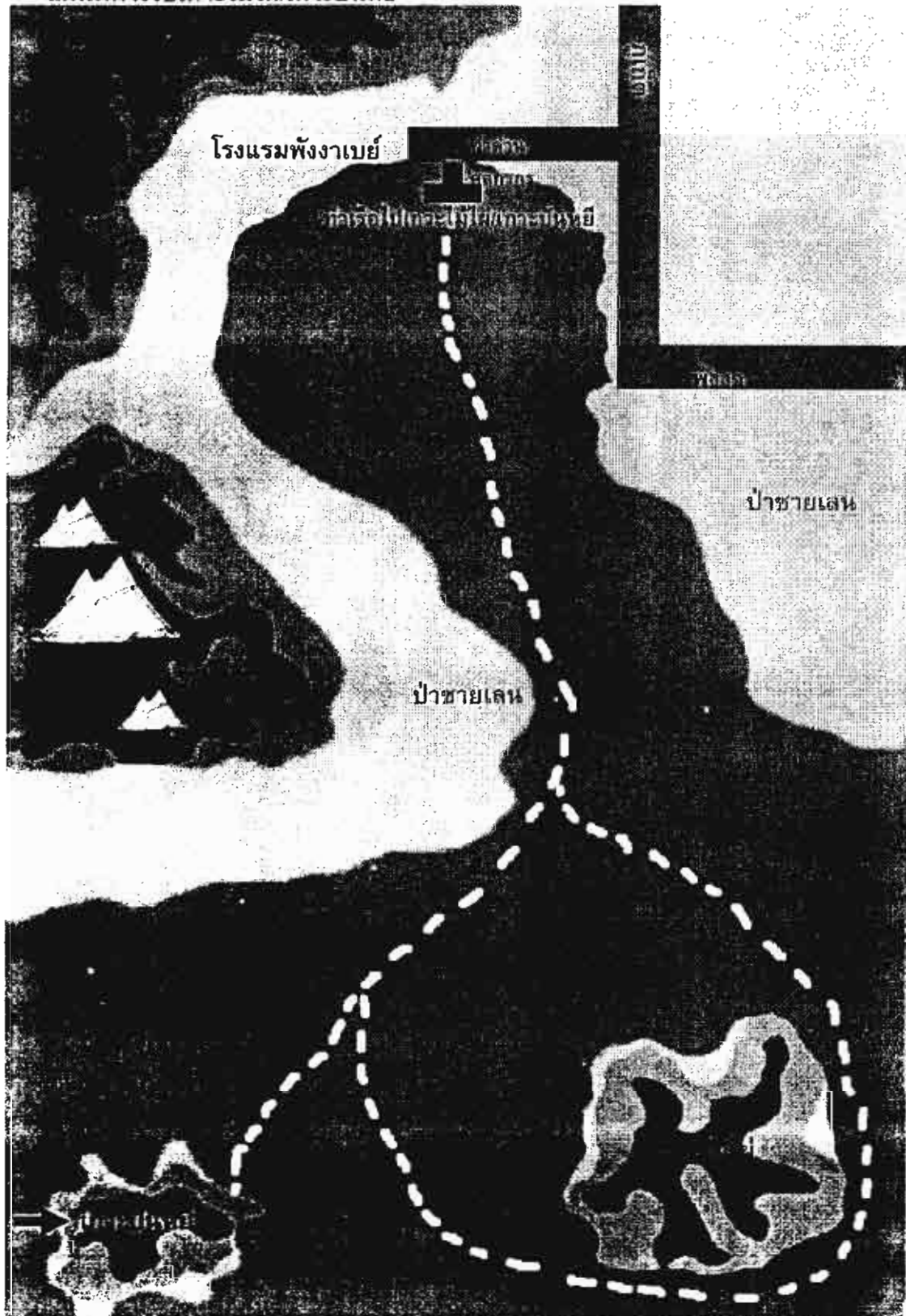
เกาะไม้ไผ่ หมู่ที่ 3 เป็นหมู่บ้านหนึ่งของตำบลเกาะปันหยี ของอำเภอเมือง จังหวัดพังงา เป็นพื้นที่ดินส่วนหนึ่งของอำเภอพังงา ห่างจากท่าด่านศุลกากรจังหวัดพังงา 7 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้

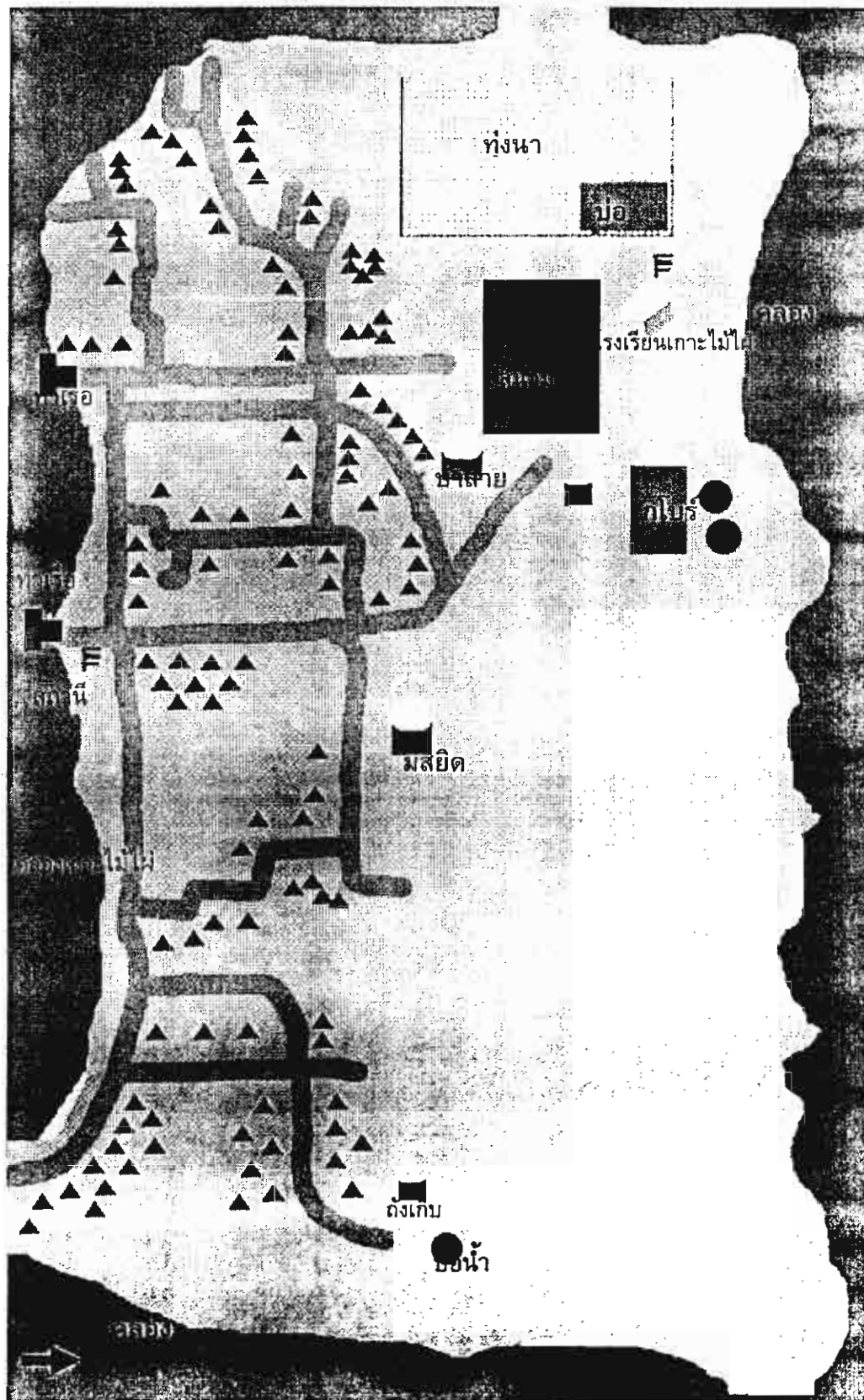
ทิศเหนือติดต่อกับ	ตำบลบางเตย อำเภอเมือง
ทิศใต้ติดต่อกับ	ตำบลตากแดด อำเภอเมือง
ทิศตะวันออกติดต่อกับ	จังหวัดกระบี่
ทิศตะวันตกติดต่อกับ	ตำบลกะโลม อำเภอตะกั่วทุ่ง

ลักษณะภูมิประเทศ

ตั้งอยู่บนเกาะและป่าชายเลนอำเภอพังงา ประกอบด้วยเกาะหลายเกาะเป็นเกาะหนึ่งของอำเภอพังงา เกาะที่ใหญ่ก็จะเป็นที่ตั้งของชุมชน มีพื้นที่สวนยาง นาข้าว เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นเกาะตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลอันดามันจึงได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ทำให้ฝนตกชุกตลอดปี มีลักษณะอากาศแบบเขตร้อน อุณหภูมิโดยเฉลี่ย 24-34 องศาเซลเซียส มี 2 ฤดูกาล คือ ฤดูร้อน เดือนมกราคม – เดือนเมษายน พฤษภาคมเดือนพฤษภา – เดือนธันวาคม

แผนที่ทางไปเกาะไม้ไผ่/เกาะปันหยี

2. ข้อมูลประชากร

กลุ่มอายุ(ปี)	ประชากร					
	ชาย		หญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แรกเกิด-4	24	4.04	20	3.39	44	7.43
5-9	27	4.55	21	3.54	48	8.09
10-14	24	4.05	29	4.89	53	8.94
15-19	37	6.24	24	4.05	61	10.29
20-24	34	5.73	33	5.57	67	11.30
25-29	27	4.55	30	5.06	57	9.61
30-34	21	3.54	29	4.89	50	8.43
35-39	15	2.53	21	3.54	36	6.07
40-44	22	3.71	24	4.05	46	7.76
45-49	25	4.22	11	1.85	36	6.07
50-54	5	0.84	12	2.02	17	2.86
55-59	10	1.69	7	1.18	17	2.87
60-64	7	1.18	10	1.69	17	2.87
65-69	9	1.52	11	1.85	20	3.37
70-74	5	0.84	9	1.52	14	2.36
75-79	4	0.68	6	1.00	10	1.68
100ปีขึ้นไป	0	0	0	0	0	0
รวม	296	49.91	297	50.09	593	100

* แหล่งข้อมูล : ข้อมูลจากการสำรวจเมื่อ 1 กรกฎาคม 2545 ของสถานีนอนามัยเกาะไม้ไผ่

$$\text{อัตราส่วนพึ่งพิงในวัยเด็ก} = \frac{\text{ประชากรอายุ} < 15 \text{ ปี} \times 100}{\text{ประชากรวัยแรงงาน 15-19 ปี}} = 34.74 \%$$

ประชากรวัยแรงงาน 15-19 ปี

$$\text{อัตราส่วนพึ่งพิงในวัยชรา} = \frac{\text{ประชากรอายุ} \geq 60 \text{ ปี} \times 100}{\text{ประชากรวัยแรงงาน 15-59 ปี}} = 15.76 \%$$

ประชากรวัยแรงงาน 15-59 ปี

$$\text{อัตราส่วนพึ่งพิงรวม} = \frac{\text{ประชากรอายุ} < 15 \text{ ปี} + \geq 60 \text{ ปี} \times 100}{\text{ประชากรวัยแรงงาน 15-59 ปี}} = 53.23 \%$$

ประชากรวัยแรงงาน 15-59 ปี

เกาะไม้ไผ่มีจำนวนประชากรทั้งหมด 593 คน แยกเป็นชาย 296 คน หญิง 297 คน จำนวนครัวเรือน 143 ครัวเรือน

3. การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน

ชาวบ้านชุมชนเกาะไม้ไผ่นิยมสร้างบ้านเรือนอยู่ริมน้ำเหมือนบ้านกลางน้ำของเกาะปันหยี ยกเป็นได้สูง เพื่อกันน้ำทะเลขึ้นถึงและใช้ผูกลำนเรือที่ใช้เป็นพาหนะไป-มาระหว่างบ้านกับแผ่นดินใหญ่ และออกหาปลา หากุ้ง ตั้งอยู่เรียงรายหน้าบ้านน้ำและถัดเข้าไปในหมู่บ้านจะใช้ถนนคอนกรีตขนาดกว้าง 1.5 เมตรเป็นเส้นทางสัญจร ลักษณะของบ้านก็จะเป็นแบบสมัยใหม่ คือสร้างแบบทรงตลาด ใช้อิฐ ปูนเป็นส่วนประกอบหลัก มีร้านน้ำชาเก่าแก่ที่สุดของหมู่บ้านที่แสดงถึงวัฒนธรรมชุมชนมุสลิมที่นิยมดื่มกินน้ำชา

4. การประกอบอาชีพ

อาชีพหลักของคนเกาะไม้ไผ่ก็คือ ทำประมงเป็นจำนวนร้อยละ 95 คือประมงชายฝั่ง คือ ตกปู วางอวน รุนเคย รองลงมาคือทำการเกษตรเนื่องจากพื้นดินบนเกาะเป็นร่วนปนทรายสามารถปลูกยางพารา ผลไม้ แต่ก็มีจำนวนไม่มากนัก เพราะสภาพพื้นดินไม่เอื้ออำนวยเท่าที่ควร และอาชีพสุดท้ายคือการค้าขาย ลักษณะแบบร้านโชห่วย เพราะการคมนาคมที่ไม่สะดวกราคาของที่นี่จึงแพงกว่าปกติ

5. การคมนาคม

ชาวบ้านหมู่บ้านเกาะไม้ไผ่ ใช้การเดินทางไปไหนมาไหนทางน้ำมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งชุมชน ใช้เรือมาด เรือแจวที่ใช้ไม้ช่วยพาย และพัฒนามาเป็นเรือหางยาวที่ต้องอาศัยเครื่องยนต์และน้ำมันเป็นตัวขับเคลื่อน เป็นพาหนะที่ใช้ในการเดินทางเข้าเมือง ติดต่อกับชุมชนอื่นซึ่งให้ความสะดวกและลดระยะเวลาในการเดินทางได้มากขึ้น ปัจจุบันมีเรือหางยาวที่วิ่งรับคนในชุมชนที่ไม่มีเรือ ขึ้นลงระหว่างท่าด่านถึงเกาะไม้ไผ่ไปกลับ วันละ 4 -5 ลำ ส่วนเรือที่ใช้ในการเดินทางออกทะเลจะเป็นเรือหางยาวและเรือพลีล (ท้ายตัด) ที่ยังใช้ไม้พายและเครื่องยนต์ออกหากินใกล้ ๆ บ้าน เช่น ตกปู รุนเคย ไปมาระหว่างกระชังปลาและบ้าน สำหรับในหมู่บ้านจะใช้รถจักรยาน ขึ้นไปมาหากัน

6. การศึกษา

โรงเรียนเกาะไม้ไผ่ได้ก่อตั้งเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2477 มีเนื้อที่ 7 ไร่ 25 ตารางวา ขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุเลขที่ 226 ตั้งอยู่ หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะปันหยี อำเภอเมือง จังหวัดพังงา เริ่มแรกในการก่อสร้างได้เงินบริจาคจากชาวบ้านส่วนหนึ่งสมทบกับเงินงบประมาณของทางราชการรวมเป็นเงินประมาณสามหมื่นบาทเศษ ได้สร้างเรียนอาคารเรียนชั่วคราวบนเนื้อที่ ชาวบ้านในละแวกนั้นบริจาค ในขณะที่มีครูสอนเพียงคนเดียวคือ นายเหม บาหวอ

ปี พ.ศ. 2541 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ ป.1ข จำนวน 1 หลัง และส้วมแบบกิ่งองค์การฯ จำนวน 1 หลัง

ปี พ.ศ. 2526 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียนอีก 1 หลัง แบบ ป.1ข อาคารเอนกประสงค์แบบ สปช 201/26 1 หลัง ดังเก็บน้ำซีเมนต์แบบ ฝ.30 จำนวน 1 ชุด

ปี พ.ศ. 2530 ได้รับงบประมาณสร้างส้วมแบบ สปช. 601/26 1 หลัง เรือนเพาะชำแบบ พ.1 จำนวน 1 หลัง

ปี พ.ศ. 2532 ได้รับเงินบริจาค จากนายประสิทธิ์ ทองดี สร้างเสาชิงเหล็กพร้อมฐาน

ปี พ.ศ. 2535 ได้รับงบประมาณสร้างถังเก็บน้ำแบบ ฝ.30(พิเศษ) จำนวน 1 ชุด พร้อมรางรับน้ำฝน

ปี พ.ศ. 2536 ได้ขออนุญาตรื้อถอนเรือนเพาะชำแบบ พ.1

ปีงบประมาณ 2541 ได้รับงบประมาณจัดสร้างอาคารเรียนแบบ สปช 104/26 จำนวน 1 หลัง และส้วมแบบ สปช 601/26 จำนวน 1 หลัง

จากการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนเกาะไม้ไผ่ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ผลการดำเนินงานโดยรวมไม่ค่อยพอใจอยู่หลายเรื่อง โดยเฉพาะด้านวิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและอัตราการตกซ้ำชั้นของนักเรียนยังไม่เป็นที่พอใจ ด้านกิจการนักเรียนเกี่ยวกับวินัยนักเรียน คุณธรรม จริยธรรม ต้องมีการปรับปรุงพัฒนา รวมถึงปัญหาการขาดเรียนและวิสัยทัศน์ของผู้ปกครองนักเรียนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ส่วนการดำเนินงานที่โรงเรียนประสบความสำเร็จซึ่งเป็นที่ยอมรับของชุมชนและหน่วยงานต้นสังกัดก็มีหลายงาน เช่น โครงการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน โครงการอาชีพของโรงเรียน การได้รับรางวัลชนะเลิศในการส่งนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันในระดับต่าง ๆ

จากการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนในรอบปีที่ผ่านมาทั้งประสบความสำเร็จและไม่ค่อยประสบความสำเร็จ ดังนั้นทางโรงเรียนจะต้องปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น และหาแนวทางแก้ไขต่อไป เพื่อให้การดำเนินงานในปีต่อไปมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลตามนโยบายที่วางไว้

จากสภาพปัจจุบัน ทำให้การบริหารงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่ค่อยประสบความสำเร็จอยู่หลายเรื่อง บางโครงการ เนื่องมาจาก

1. พื้นที่ของโรงเรียนเป็นดินถม ซึ่งเป็นดินเหนียวมีน้ำทะเลท่วมถึงเป็นครั้งคราว เมื่อถึงฤดูฝน น้ำฝนซึ่งไหลจากที่สูง จะไหลผ่านชะเออน้ำดินลงสู่ทะเล เมื่อถึงหน้าแล้ง ผิวดินจะแห้ง เป็นดินแข็ง และมีฝุ่นมาก เวลาลมพัด จะพัดฝุ่นเข้าสู่อาคารเรียน ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้

2. ประชาชนในชุมชน นับถือศาสนาอิสลามทั้งหมด นักเรียนมีการเรียนหนังสือทางศาสนาซึ่งจะใช้เวลาเรียนหลังเลิกเรียน วันหยุดและเสาร์-อาทิตย์

3. โรงเรียนไม่มีรั้วสำหรับแบ่งเขตที่แน่นอน และมีปัญหาเรื่องสัตว์เลี้ยงที่ทำความเสียหายให้กับต้นไม้ที่ปลูก และทำความสกปรกให้กับโรงเรียน

4. ด้านอาคารสถานที่ มีไม่เพียงพอ ต้องแบ่งชอยห้องเรียนทำให้การจัดการเรียนสอนได้ไม่เต็มที่

5. ด้านบุคลากรมีไม่เพียงพอ ทางโรงเรียนมีการจ้างบุคลากรโดยใช้งบประมาณของคณะครูและผู้ปกครอง

6. ด้านคมนาคมติดต่อสื่อสาร เนื่องจากสภาพที่ตั้งของโรงเรียนเป็นพื้นที่ที่เป็นเกาะ การคมนาคมติดต่อสื่อสารไม่สะดวก มีความล่าช้า ประกอบกับการคมนาคมขนส่งเป็นไปด้วยความยากลำบากต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูง

7. ด้านคุณภาพการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ และอัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนยังสูงอยู่ซึ่งมีสาเหตุดังนี้

7.1 สภาพแวดล้อมในชุมชน ไม่เอื้อต่อการศึกษาล่าเรียนโดยเฉพาะสถาบันครอบครัว เนื่องจากผู้ปกครองขาดวิสัยทัศน์แล้วยังไม่ค่อยยอมรับและไม่ได้เอาใจใส่ดูแลในเรื่องการศึกษาของบุตรหลานเท่าที่ควรทำให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาล่าเรียน ไม่มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองในการศึกษาล่าเรียนเท่าที่ควร

7.2 เกิดจากสาเหตุข้อจำกัดในเรื่องเวลาของครู – อาจารย์ในโรงเรียนไม่ค่อยมีเวลาให้นักเรียนได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมากมาย โดยเฉพาะงานธุรการ งานโครงการ งานนโยบาย และงานอื่น ๆ ซึ่งงานเหล่านี้จะบั่นทอนกำลังกาย กำลังใจ ทำให้ขาดสมาธิที่จะพัฒนาปรับปรุงด้านวิชาการ เพราะมีความวิตกกังวลที่จะต้องดำเนินการจัดทำ จัดเก็บรวบรวมรายงาน ซึ่งจะต้องควบคุมดูแล และให้การดำเนินงานเป็นระบบถูกต้องตามขั้นตอน และเป็นปัจจุบัน

8. เรื่องวินัย คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน จากการวิเคราะห์ของทางโรงเรียนพบว่า นักเรียนไม่ค่อยได้รับการปลูกฝัง เจตคติ ในเรื่องวินัย คุณธรรม จริยธรรม จากครอบครัวเท่าที่ควร เนื่องจากผู้ปกครองขาดความตระหนัก ไม่ค่อยมีเวลาที่จะอบรมดูแล

จากปัญหาอุปสรรคดังกล่าว ทางโรงเรียนต้องการความร่วมมือช่วยเหลือระหว่างหน่วยงานต้นสังกัดในโรงเรียนและชุมชน โดยผู้ปกครองหาวิธีแก้ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อเป็นมาตรการที่ทางโรงเรียนจะได้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาปรับปรุงพัฒนา เรื่องระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนให้เป็นไปตามลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

สำหรับเหตุการณ์น้ำท่วมสนามของโรงเรียนเป็นเกาะกลางน้ำประจำทุกปี ในเดือน 12 ถือเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกกับคนในชุมชนว่าถึงหน้าน้ำหลากแล้วจะมีการลอยกระทง และจากการเฝ้าสังเกตพบว่าปริมาณน้ำที่ท่วมจะสูงขึ้นทุกปี เพราะมีการชะล้างหน้าดิน สำหรับนักเรียนมองว่าเป็นเรื่องของธรรมชาติ

7. สาธารณสุข

จากรายงานของสถานีนามัยเกาะไม้ไผ่พบว่า มีผู้ป่วยโรควัดนโรค วัยอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป เจ้าหน้าที่ได้ออกติดตามเยี่ยมบ้านเป็นประจำ และให้คำแนะนำด้านสุขภาพแก่ผู้ร่วมสัมผัสในบ้านผู้ป่วย แนะนำการใช้ยาอย่างใกล้ชิด จนผู้ป่วยหายเป็นปกติ มีผู้ป่วยไข้เลือดออก ปี 2545 มี 1 ราย โดยสาเหตุติดเชื้อจากที่อื่น เมื่อเกิดโรค เจ้าหน้าที่ ได้ออกพื้นที่ทันที และดำเนินการควบคุมโรคทั้งพันสารเคมี ,ใส่สารกำจัดลูกน้ำยุงลาย

ในปีงบประมาณ 2547 ทางสถานีนามัยเกาะไม้ไผ่ได้ดำเนินโครงการป้องกันและรักษาโรคต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้ ให้ประชาชนตระหนักและเห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพมากขึ้น เพราะมี ประชากรในพื้นที่ตายด้วยโรคหัวใจ , มะเร็ง , เนื้องอก และอื่นๆ

สถานีนามัยได้ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยในวันตรวจซั้งน้ำหนักเด็ก แรกเกิด - 6 ปี จะให้ศึกษาสิทธิการให้นมลูกประโยชน์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ในการตรวจเลือดหาชนิดของเลือดและโรคเกี่ยวกับเลือดต่างๆ ทางสถานีนามัยจะส่งผู้ป่วยไปตรวจกับ โรงพยาบาลพังงา ทั้งหมด สถานีนามัยจะรับฝากครรภ์และให้คำปรึกษาทั้งหมด เพื่อให้ผู้ป่วยพบแพทย์ก่อนเป็นครั้งแรก

อัตราการคุมกำเนิดชนิดต่างๆทั้งหมด 110 รายจากหญิงวัยเจริญพันธุ์แต่งงานแล้วทั้งหมด 113 ราย ซึ่งคิดเป็น 97.34% ซึ่งประชาชนให้ความตระหนักในเรื่องการวางแผนครอบครัวมาก

เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจไม่ดีนัก ในปี 2547 คาดว่าจะสมบูรณ์ 100% ซึ่งสถานีนามัยได้ให้สุขศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สถานีนามัยขาดการสนับสนุน ยาเม็ด ยาน้ำ ฟลูออไรด์ ในหญิงมีครรภ์มีปัญหาเกี่ยวกับโรคในช่องปากเป็นอย่างมากทางสถานีนามัยได้ให้สุขศึกษาอย่างต่อเนื่อง และนำไปทำทันตกรรมที่โรงพยาบาลพังงา และนัดตรวจฟันและช่องปากเดือนละครั้ง

อุบัติเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการประกอบอาชีพประมง การหกล้มซึ่งเป็นอุบัติเหตุเล็กน้อยที่ไม่เป็นปัญหามากนัก

ความพิการ หมู่บ้านเกาะไม้ไผ่มีผู้พิการสองรายเป็นมาแต่กำเนิด (ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว) ทางสถานีนามัยได้เยี่ยมบ้านให้กำลังใจทุกเดือน ปัญหาคือ ผู้บริการควรจะได้รับเงินช่วยเหลือจากทางราชการเป็นรายเดือน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัว เนื่องจากครอบครัวของผู้พิการทั้งสองรายมีฐานะยากจนมาก

ประชาชนไม่ตระหนักถึงการตรวจหามะเร็งปากมดลูก/มะเร็งเต้านมเท่าที่ควร ทางสถานีนามัยได้ประชาสัมพันธ์เชิญชวนอย่างต่อเนื่อง มีคนงานต่างเข้าร่วมทำงานก่อสร้างสถานีนามัยใหม่ แต่ในพื้นที่รับผิดชอบไม่มีแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่

งานสุขาภิบาลอาหารพบว่าโรงอาหารโรงเรียนบ้านเกาะไม้ไผ่มีสภาพทรุดโทรมอย่างมากไม่ได้มาตรฐานเลย แต่ ทางสถานีนามัย ก็ให้สุขศึกษาแก่ผู้ประกอบการและแนะนำครุอนามัย ของโรงเรียนอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันการระบาดของโรคทางเดินอาหารและน้ำ แนวทางแก้ไขแนะนำให้โรงเรียนของบประมาณสร้างโรงอาหารหลังใหม่จากหน่วยงานราชการ

ด้านการสร้างสุขมาตอยู่ 11 หลังคาเรือน ส่วนที่ชำรุดประชาชนได้ปรับปรุงแล้ว

เด็กขาดสารอาหารป่วยอยู่เสมอรับประทานอาหารไม่ดีเท่าที่ควร ให้คำแนะนำมารดาเด็กในเรื่องของอาหารเสริม , ยาบำรุงร่างกาย , อาหารหลัก 5 หมู่ , และชั่งน้ำหนักทุก 15 วัน

8. สาธารณูปโภค

มีถนนคอนกรีต คสล.ในหมู่บ้าน จำนวน 1 สายเป็นระยะทาง 600 เมตร

ไฟฟ้า น้ำ โทรศัพท์ ชุมชนเกาะไม้ไผ่ใช้พลังงานไฟฟ้าจากเครื่องปั่นไฟทุกครัวเรือน สำหรับโรงเรียนใช้แผงโซลาร์เซลล์ ยังไม่มีน้ำประปาใช้ในหมู่บ้าน น้ำดื่มน้ำกินทุกบ้านมีไหหรือโอ่งใบใหญ่เพื่อรองรับน้ำฝนกักตุนไว้สำหรับดื่ม และซื้อจากข้างนอกเป็นน้ำขวดโพลาลิส ส่วนน้ำใช้เพื่อทำอาหาร สะล้าง เป็นส่วนผสมของการก่อสร้าง ก็จะใช้วิธีหามาจากบ่อน้ำจืดที่อยู่ในหมู่บ้านจำนวน 2 บ่อ บ้างก็ไปอาบน้ำ ชักผ้าที่ลานอาบน้ำใกล้บ่อ

9. ประเพณีวัฒนธรรม

ชุมชนเกาะไม้ไผ่เป็นชุมชนมุสลิม 100 เปอร์เซนต์ นับถือศาสนาอิสลาม เชื่อในองค์อัลเลาะห์ ประเพณีวัฒนธรรมก็จะเกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น การแต่งงาน งานศพ วันฮารีรายอ วันขนมงานเมาลิด พิธีถือศีลอดในเดือนรอมฎอนและเพิ่มแสงสว่างในเดือนรอมฎอนของคำวันที่ 27 ของทุกปี

10. การปกครอง

พื้นที่ชุมชนเกาะไม้ไผ่อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะไม้ไผ่ มีผู้นำทางธรรมชาติที่คนในชุมชนให้ความเชื่อถือ คือ นายสุระ เด่นศิริ (โต๊ะอิหม่าม) นายหล่อเจ๊ะไผ่ (โต๊ะครู) นายไพสิฐ วาริศรี (ผู้นำเยาวชน)

11. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการ และระบบกรรมสิทธิ์

พื้นดิน ลักษณะเป็นดินเค็มชายฝั่งทะเล ต้องทำคันนาสำหรับการทำนาข้าวเพื่อกันน้ำเค็มเข้าถึง มีการถือครองกรรมสิทธิ์ในลักษณะของ สปก.4-01 และ นส.3 ก.

พื้นน้ำ เป็นเขตน่านน้ำของอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา เป็นพื้นที่ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนที่ พง. 20 การประกอบอาชีพประมงจึงต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการและน่านน้ำ ด้วยพื้นที่ติดทะเลอันดามันและเป็นอ่าวป่าชายเลนขนาดยาว สัตว์น้ำจึงมีความอุดมสมบูรณ์

ป่าไม้และป่าชุมชน ป่าไม้ในเขตหมู่บ้านเกาะไม้ไผ่มีลักษณะเป็นป่าชายเลน มีเนื้อที่ 3,487.50 ไร่ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 20 (วังหม้อแกงพังงา) เดิมเป็นป่าสัมปทาน เลขที่ 52/2529 ซึ่งนายวิภาส สิริเกียรติคุณ เป็นผู้รับสัมปทาน วันที่รับอนุญาต วันที่ 15 พฤษภาคม 2529 วันสิ้นอายุสัมปทาน 14 พฤษภาคม 2544 ระยะเวลา 15 ปี

ปัจจุบันมีการปลูกป่าและบำรุงป่าชายเลน เนื้อที่ 1,250 ไร่ ซึ่งชาวบ้านหมู่ 3 บ้านเกาะไม้ไผ่ได้มีส่วนร่วมในการปลูกและบำรุงป่าชายเลนมาตลอด และได้เข้าร่วมการจัดกิจกรรมฝึกอบรมราษฎรหลักสูตรบำรุงป่าชายเลนและหลักสูตรส่งเสริมการจัดการป่าชายเลนชุมชนทั้ง 2 หลักสูตร

12. ด้านเศรษฐกิจ

ชุมชนเกาะไม้ไผ่ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านเป็นหลัก เช่น ทำเคย (กะปิ) เลี้ยงปลากระพงแดง ปลากระพงขาวในกระชัง อาศัยฤดูกาลในการทำมาหากิน รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือนซึ่งถือว่าน้อยมากสำหรับการครองชีพในปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมาของชุมชนเกาะไม้ไผ่

ประวัติความเป็นมาของเกาะไม้ไผ่ พอจะสืบได้จากเอกสารในส่วนของประวัติศาสตร์ สมัยรัชกาลที่ 6 ที่มีนามสกุลใช้ เกาะไม้ไผ่มีการตั้งชุมชนแล้ว ไม่สามารถหาหลักฐานได้ว่าตั้งเมื่อไร มีเพียงตำนานที่เล่าต่อ ๆ กันมา และจากหลักฐานการติดต่อค้าขายกับประเทศจีนที่วังหม้อแกงที่ใช้ในการบรรจุสินค้า แต่ไม่มีการกล่าวถึงเกาะไม้ไผ่แต่อย่างใด แต่จากการสอบถามจากคนในชุมชนเกี่ยวกับการมีนามสกุล หียี่สะหนี ซึ่งเป็นนามสกุลของผู้ก่อตั้งถิ่นฐานบนเกาะไม้ไผ่ โดยมีคำนำหน้าว่าหียี่ คือคนที่มีความรู้ หียี่จึงเป็นคำขึ้นต้นของนามสกุล ต่อมาเมื่อมีการแต่งงานกับคนข้างนอกเกาะนามสกุลอื่น ๆ จึงแพร่หลายเข้ามา

ตำนานเกาะไม้ไผ่มีอยู่ว่า เมื่อประมาณสองร้อยกว่าปีมาแล้ว ครั้งที่กรุงศรีอยุธยาแตก บ้านเมืองวุ่นวายประชาชนต้องหนีเอาตัวรอดเพื่อหาหลักแหล่งที่อยู่ใหม่ รวมทั้งประชาชนจากประเทศอื่นที่อพยพมาอาศัยตั้งรกรากอยู่ในเมืองไทย ก็ต้องอพยพเอาตัวรอดด้วยเช่นกัน ในจำนวนนั้นมีชายชวามาเลเซียชื่อ โต๊ะใบเต๊ะ บ้านเดิมอยู่ที่หมู่บ้านกำปงปาดังซิดิง ได้ชวนพรรคพวกหนีมา ครั้นนั้น โต๊ะใบเต๊ะมีครอบครัวแล้วมีภรรยาชื่อ เบี้ย และมีบุตรด้วยกัน 2 คน ตอนที่หนีมาได้พาภรรยามาด้วยให้อยู่ที่บ้านก่อน เมื่อมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งก็จะกลับไปรับภรรยาและบุตรไปอยู่ด้วย เมื่อรำลือครอบครัวเรียบร้อยแล้ว โต๊ะใบเต๊ะ และเพื่อน ๆ ได้ออกเดินทางด้วยเรือสำเภา การเดินทางค่อนข้างลำบากต้องอาศัยกินนอนอยู่ในเรือเป็นเวลาหลายวัน เมื่อล่องเรือเข้ามาจนถึงทะเลอันดามัน โต๊ะใบเต๊ะและเพื่อน ๆ บริภาษกันว่า เดินทางกันมาไกลพอสมควรแล้วน่าจะหาที่อยู่เป็นหลักแหล่งได้แล้ว เมื่อตัดสินใจเช่นนั้นก็เริ่มหาพื้นดินเพื่อที่จะทำการตั้งเป็นที่อยู่อาศัย ตลอดการล่องเรือผ่านน้ำของจังหวัดตรัง กระบี่ โต๊ะใบเต๊ะ ก็ไม่สนใจที่จะตั้งรกราก จนกระทั่งมาพบเกาะ ๆ หนึ่งอยู่ในอ่าวพังงา ก็รู้สึกพึงพอใจเกาะนี้มากจึงชวนเพื่อน ๆ ขึ้นสำรวจอาณาบริเวณพบว่า เกาะแห่งนี้เต็มไปด้วยไม้ไผ่จำนวนมากเกือบครึ่งหนึ่งของพื้นที่เกาะ มีต้นมะม่วงและมะขามเป็นจำนวนมาก อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้หลายชนิด พื้นที่โดยรอบของเกาะเป็นป่าชายเลน และไม่มีผู้คนอาศัยอยู่ที่เกาะแห่งนี้เลย โต๊ะใบเต๊ะและเพื่อน ๆ ตกลงเลือกเกาะแห่งนี้เป็นที่ตั้งถิ่นฐาน

หลังจากนั้น โต๊ะใบเต๊ะ ก็ได้ใช้เรือสำเภาเป็นพาหนะล่องไปรับลูกและภรรยามาอยู่ที่เกาะ จนมีคนมาพบและได้มาสร้างบ้านเรือนอยู่ที่เกาะนี้เพิ่มเป็นจำนวนมาก ขณะนั้นเกาะแห่งนี้ยังไม่ชื่อเรียก คนที่มาพบและมาอาศัยอยู่ใหม่ก็ตั้งคำถามกับโต๊ะใบเต๊ะว่าเกาะนี้ชื่อเกาะอะไร น่าจะมีชื่อเรียก ด้วยสภาพพื้นที่ที่มีต้นไม้ไผ่ขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงตั้งชื่อว่า เกาะบุโหละ เป็นภาษายาวี แปลว่า ไม้ไผ่ และในยุคนั้นชาวบ้านต่างก็นับถือและศรัทธาต่อโต๊ะใบเต๊ะมาก เพราะเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านวิชาอาคมแก่กล้า โต๊ะใบเต๊ะจึงเปรียบเสมือนผู้นำและที่พึ่งของผู้คนทั้งหมู่บ้าน ด้วยสภาพของ

เกาะที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพื้นที่ป่าทั้งหมด จึงเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าที่มีอันตรายต่อชีวิตหลายชนิด เช่น จูเห่า จูงอวาง เสือ จระเข้ แต่ไม่เคยปรากฏว่าสัตว์เหล่านี้ได้ทำร้ายหรือทำอันตรายแก่ชาวบ้าน ชุมชนเกาะไม้ไผ่เลย สร้างความเชื่อว่าจะจะเป็นผลจากคาถาป้องกันสัตว์ร้ายของโต๊ะโบเต๊ะ

เรื่องราวความเก่งกล้าของโต๊ะโบเต๊ะไม่ได้มีเพียงป้องกันสัตว์ร้ายเท่านั้นเล่ากันว่าครั้งหนึ่งโต๊ะโบเต๊ะชวนชาวบ้านขึ้นไปบนเขาหลังหมู่บ้านซึ่งในสมัยนั้นทางขึ้นทั้งรกและชันเป็นป่าทึบเต็มไปด้วยแมกไม้หนาชนิดการเดินทางขึ้นไปค่อนข้างลำบากมากแต่โต๊ะโบเต๊ะก็พาชาวบ้านขึ้นไปแล้วขณะนั้น จู่ ๆ ก็มีหินลูกหนึ่งซึ่งมีขนาดใหญ่มากหล่นลงมาจากข้างบนและได้กลิ้งลงมาทับที่ตัวโต๊ะโบเต๊ะแต่โต๊ะโบเต๊ะกลับไม่เป็นอันตรายอะไรเลยในตอนนั้นต่างตกใจและช่วยกันนำหินออกจากตัวโต๊ะโบเต๊ะ ชาวบ้านที่เห็นเหตุการณ์เมื่อกลับมาถึงเล่าเรื่องนี้ให้คนอื่น ๆ ฟัง ชาวบ้านเมื่อได้ฟังเช่นนั้นก็ยิ่งศรัทธาในตัวโต๊ะโบเต๊ะมากยิ่งขึ้นชาวบ้านเกาะไม้ไผ่อยู่กันอย่างสงบสุขตลอดมาในขณะที่หมู่บ้านที่เป็นเกาะอื่นมักมีเหตุร้าย เช่น คนจมน้ำถูกงูกัดหรือถูกคุกคามจากจระเข้เวลาออกเรือไปหาปลา เพราะจระเข้ค่อนข้างซุกซมในสมัยนั้นแต่ชาวบ้านบนเกาะไม้ไผ่ไม่ได้รับอันตรายจากสิ่งเหล่านั้นเลยแม้จะมีงูซุกซมบนเกาะแต่ก็ไม่เคยกัดชาวบ้านเลยแม้แต่เกิดโรคไข้ทรพิษระบาดหนักรอบ ๆ บริเวณทุกเกาะเว้นแต่เกาะไม้ไผ่

ในสมัยนั้นชาวบ้านเกาะไม้ไผ่ประกอบอาชีพประมงกันทุกครัวเรือน โดยการหาปลา หากะปิเกือบทุกบ้านจะทำกะปิ เพราะในขณะนั้นทะเลค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านจะจับปลาด้วยวิธีธรรมชาติไม่ใช้เครื่องทุ่นแรงเหมือนสมัยนี้ทำให้ความเป็นอยู่ไม่เดือดร้อน

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้ประกาศให้มีนามสกุลใช้กัน นามสกุลแรกในเกาะไม้ไผ่ก็คือ นามสกุลหยีสะหนิ¹ ซึ่งในตอนนั้นโต๊ะโบเต๊ะได้เสียชีวิตแล้ว แต่มีโต๊ะยีสะซึ่งเป็นลูกชายและลูกหลานรุ่นถัดมาเป็นคนสืบทอดสกุลต่อ ส่วนคนอื่น ๆ ที่มาตั้งรกรากทีหลังก็เริ่มตั้งนามสกุลให้ตนเองและลูกหลานเพื่อเป็นตัวแทนของตระกูล

ตามคำบอกเล่าของนายดลล้า หยีสะหนิ ซึ่งมีศักดิ์เป็นเหลนของโต๊ะโบเต๊ะได้เล่าให้ฟังว่าคนรุ่นพ่อได้เล่าให้ฟังว่าโต๊ะโบเต๊ะมีลูกชายคนหนึ่งชื่อโต๊ะยีสะและโต๊ะยีสะก็ได้แต่งงานมีลูกชื่อนาง(ดำ) เรียกกันว่าโต๊ะหยีนางและโต๊ะหยีนางก็มีลูก 5 คน เสียชีวิตไปแล้ว 2 คน คงมีชีวิตอยู่ปัจจุบันจำนวน 3 คน คือ มะปี่ หวาลิมะและหวาดลล้า มีรุ่นเหลนของโต๊ะโบเต๊ะอีกหลายคน

¹ นามสกุลหยีสะหนิมาจากเหตุการณ์โต๊ะโบเต๊ะซึ่งเป็นบรรพบุรุษของโต๊ะยีสะนั้นได้อพยพมาจากที่อื่นเพราะหนีจากเหตุการณ์บ้านเมืองแตก ในคราวนั้นมาอยู่เกาะไม้ไผ่ จึงกลายเป็นต้นตระกูลของตระกูลหยีสะหนิ ซึ่งถือว่าเป็นตระกูลเก่าแก่ของหมู่บ้านเกาะไม้ไผ่ที่ยังเป็นต้นตอของชาวบ้านมาจนถึงปัจจุบัน

ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเกาะไม้ไผ่

รอยพระพุทธรูปปรากฏอยู่บนหินทราย²

หมู่ที่ 3 บ้านเกาะไม้ไผ่ ตำบลเกาะปันหยี ซึ่งกรมศิลปากรได้ทำการสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2541 สันนิษฐานว่า เป็นรอยพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นสมัยอยุธยา จำนวน 2 รอย รอยแรกเป็นรอยพระบาทเดี่ยวข้างขวา แบบเรขาคณิต ปลายพระบาทตัดเป็นขอบแฉกมาจากซ้ายมาขวา ไม่ปรากฏส่วนที่บ่งชี้ว่าเป็นนิ้วพระบาท ด้านข้างขวาพระบาทสอดเข้าหาสันพระบาทที่โค้งมน ส่วนที่กว้างที่สุดกว้างประมาณ 48 เซนติเมตร ยาวประมาณ 111 เซนติเมตร ลึกลงไปในเนื้อประมาณ 1.5 เซนติเมตร แต่เดิมมีร่องรอยการแกะสลักลวดลายขมวดกันหอยเวียนขวา จำนวน 3 วง เรียงต่อกันจากปลายพระบาท สองวงแรกมีขนาดเท่ากันและวงสุดท้ายที่สันพระบาทมีขนาดใหญ่กว่าสองวงแรกเล็กน้อย ปัจจุบันลวดลายดังกล่าวได้ถูกราสกรูกระเทาะทำลาย ที่เหลือให้เห็นเพียงบางส่วนที่เลื่อนลง ส่วนรอยที่สอง เป็นรอยพระพุทธรูปขนาดเล็ก(หรือรอยลูกโยมที่ตามคำบอกเล่าของคนในชุมชนว่าเป็นรอยของพระที่เป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าหรือคนติดตาม) ซึ่งเดิมอยู่ห่างจากรอยพระบาทรอยแรกประมาณ 3 เซนติเมตร ได้ถูกเคลื่อนย้ายมาวางไว้ปลายพระบาทของรอยพระบาทรอยแรก เป็นรอยสลักลงไปในก้อนหิน สามารถสังเกตเห็นนิ้วพระบาทได้ชัดเจน ฝ่าพระบาทสูญหายไปแล้ว ส่วนที่กว้างที่สุดวัดได้ 12 เซนติเมตร ยาวประมาณ 6 เซนติเมตร สำนักงานโบราณคดีที่ 12 จังหวัดภูเก็ต ได้ทำการสำรวจเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2541 จากการเทียบรูปแบบและลักษณะการตกแต่ง รอยพระพุทธรูปดังกล่าวแล้ว สันนิษฐานว่าน่าจะสร้างขึ้นก่อนพุทธศตวรรษที่ 19

รอยพระพุทธรูปที่เคยปรากฏอยู่ในชุมชนเกาะไม้ไผ่ตามตำนานที่บอกเล่ากันมาว่ามีชายคนหนึ่งในหมู่บ้านชื่อ บังเดิน ตอนนี้อยู่ชีวิตแล้ว แกเป็นคนเจอรอยพระพุทธรูปซึ่งอยู่ในกอเป็ง มีนกจำนวนมากอยู่ในนั้นด้วย สันนิษฐานว่าคงจะมาดื่มและเล่นน้ำในรอยพระพุทธรูป ซึ่งแกกลับมามีคนในชุมชนฟัง คนในชุมชนรับรู้และก็เล่าต่อ ๆ กันมา แต่ปัจจุบันถูกทำลายไปมากเพราะมีคนจากนอกเกาะทราบข่าวและเดินทางลงมาที่เกาะ เพื่อกระเทาะเอารอยพระพุทธรูปไปจนเหลือแค่ร่องรอยเพียงเล็กน้อย คนในชุมชนไม่ค่อยให้ความสำคัญเท่าไรเพราะรอยพระพุทธรูปดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการเคารพ บูชาทางพระพุทธศาสนา แต่คนในชุมชนก็สามารถนำไปดูร่องรอยและถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวแก่คนอื่นได้

² หนังสือแหล่งประวัติศาสตร์อารยะธรรมภาคใต้ฯ หน้า 166

ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเกาะไม้ไผ่

รอยพระพุทธรูปปรากฏอยู่บนหินทราย²

หมู่ที่ 3 บ้านเกาะไม้ไผ่ ตำบลเกาะปันหยี ซึ่งกรมศิลปากรได้ทำการสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2541 สันนิษฐานว่า เป็นรอยพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นสมัยอยุธยา จำนวน 2 รอย รอยแรกเป็นรอยพระบาทเดี่ยวข้างขวา แบบเรขาคณิต ปลายพระบาทตัดเป็นขอบแฉกมาจากซ้ายมาขวา ไม่ปรากฏส่วนที่บ่งชี้ว่าเป็นนิ้วพระบาท ด้านข้างขวาพระบาทสอบเข้าหาสันพระบาทที่โค้งมน ส่วนที่กว้างที่สุดกว้างประมาณ 48 เซนติเมตร ยาวประมาณ 111 เซนติเมตร ลึกลงไปในเนื้อประมาณ 1.5 เซนติเมตร แต่เดิมมีร่องรอยการแกะสลักลวดลายขมวดกันหอยเวียนขวา จำนวน 3 วง เรียงต่อจากปลายพระบาท สองวงแรกมีขนาดเท่ากันและวงสุดท้ายที่สันพระบาทมีขนาดใหญ่กว่าสองวงแรกเล็กน้อย ปัจจุบันลวดลายดังกล่าวได้ถูกราสีถูกระเกะทำให้หายไป เหลือให้เห็นเพียงบางส่วนที่เลื่อนลง ส่วนรอยที่สอง เป็นรอยพระพุทธรูปขนาดเล็ก(หรือรอยลูกโยมที่ตามคำบอกเล่าของคนในชุมชนว่าเป็นรอยของพระที่เป็นลูกศิษย์ของพระพุทธเจ้าหรือคนติดตาม) ซึ่งเดิมอยู่ห่างจากรอยพระบาทรอยแรกประมาณ 3 เซนติเมตร ได้ถูกเคลื่อนย้ายมาวางไว้ปลายพระบาทของรอยพระบาทรอยแรก เป็นรอยสลักลงไปในก้อนหิน สามารถสังเกตเห็นนิ้วพระบาทได้ชัดเจน ฝ่าพระบาทสูญหายไปแล้ว ส่วนที่กว้างที่สุดวัดได้ 12 เซนติเมตร ยาวประมาณ 6 เซนติเมตร สำนักงานโบราณคดีที่ 12 จังหวัดภูเก็ต ได้ทำการสำรวจเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2541 จากการเทียบรูปแบบและลักษณะการตกแต่งรอยพระพุทธรูปดังกล่าวแล้ว สันนิษฐานว่าน่าจะสร้างขึ้นก่อนพุทธศตวรรษที่ 19

รอยพระพุทธรูปที่เคยปรากฏอยู่ในชุมชนเกาะไม้ไผ่ตามตำนานที่บอกเล่ากันมาว่ามีชายคนหนึ่งในหมู่บ้านชื่อ บังเด็น ตอนนี้อยู่ชีวิตแล้ว แกเป็นคนเจอรอยพระพุทธรูปซึ่งอยู่ในกอเบ้ง มีนกจำนวนมากอยู่ในนั้นด้วย สันนิษฐานว่าคงจะมากินและเล่นน้ำในรอยพระพุทธรูป ซึ่งแกกลับมาเล่าให้คนในชุมชนฟัง คนในชุมชนรับรู้และก็เล่าต่อ ๆ กันมา แต่ปัจจุบันถูกทำลายไปมากเพราะมีคนจากนอกเกาะทราบข่าวและเดินทางลงมาที่เกาะ เพื่อจะแกะเอารอยพระพุทธรูปไปจนเหลือแค่ร่องรอยเพียงเล็กน้อย คนในชุมชนไม่ค่อยให้ความสำคัญเท่าไรเพราะรอยพระพุทธรูปดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการเคารพ บูชาทางพระพุทธศาสนา แต่คนในชุมชนก็สามารถนำไปคู่มือรอยและถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวแก่คนอื่นได้

² หนังสือของประวัติศาสตร์อารยธรรมภาคใต้ หน้า 166

ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับไผที่ยังหลงเหลือในชุมชน

ไผเป็นภาชนะที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวชุมชนเกาะไม้ไผ่มาตั้งแต่เริ่มตั้งชุมชนหลักฐานปรากฏจากไผที่สืบทอดกันมาจากคนรุ่นแรกจนถึงปัจจุบันและจากคำบอกเล่าที่สืบทอดกันมา เล่าตรงกันว่าหลังจากที่ไผ่ใบเต๊ะ ได้เดินทางมาจากรัฐหนึ่งของประเทศมาเลเซียทางเรือและมาพบเกาะไม้ไผ่เห็นว่าเป็นชัยภูมิที่เหมาะสมจึงจับจองและชักชวนพวกพ้องมาอยู่ด้วยกันเนื่องจากเกาะไม้ไผ่เป็นเกาะที่มีพื้นดินอยู่กลางทะเล การดำรงชีวิตต้องอาศัยน้ำจืด น้ำจืดที่ได้มาภายในเกาะมี 2 ทางคือน้ำฝนและน้ำบ่อดินน้ำบ่อดินเป็นน้ำบ่อธรรมชาติที่อยู่ภายในเกาะมีสองบ่อ บ่อแรกเรียกว่าบ่อท่อที่เรียกเช่นนั้นเป็นบ่อที่ขุดลึกลงไปใต้ดินมีลักษณะคล้ายท่อมีตาน้ำผุดมีน้ำใช้ตลอดปี แต่ปริมาณน้ำจะมีน้อยในฤดูแล้ง บ่อที่ 2 ตั้งอยู่เชิงเขาชาวบ้านเรียกว่า บ่อเขาน้ำในบ่อได้มาจากน้ำตาผุดและน้ำฝนที่ไหลมาจากเขาในฤดูฝน บ่อน้ำทั้งสองแห่งเป็นแหล่งที่ชาวเกาะไม้ไผ่ใช้ในการอุปโภคและบริโภคชาวเกาะไม้ไผ่ดั้งเดิมได้อาศัยไผเป็นภาชนะหลักในการใส่น้ำไว้ใช้หรือนำไปตักน้ำที่บ่อทั้งสองซึ่งห่างจากบ้านเรือนที่ตั้งหลักอยู่ที่บริเวณฝั่งติดขอบทะเลโดยมีระยะห่างจากบ่อเขาประมาณ 800 เมตรและบ่อท่อประมาณ 400 เมตร

จากคำบอกเล่าของคนในชุมชนไผเกาะไม้ไผ่ได้มา 4 ทาง คือ

1. ได้จากเรือสำเภากิจที่เดินทางมาค้าขายโดยใช้เส้นทางผ่านน้ำอ่าวพังงาผ่านท่าด่านศุลกากรพังงาและจอดทำการค้าขายที่ท่าเรือวังหม้อแกง ไผมีจึงมีสีสันและลวดลายตามประเทศจีน
2. ได้จากเรือสำเภากิจที่เดินทางมาทำการค้าขายผ่านกับชาวเกาะไม้ไผ่โดยตรงซึ่งแต่เดิมเกาะไม้ไผ่มีเตาเผาถ่านขนาดใหญ่จำนวน 2 เตา เตาเผาแรกอยู่ด้านหน้าของเกาะเรียกว่า เตาหน้าบ้าน อีกเตาเผาหนึ่งอยู่ด้านหลังของเกาะเรียกว่า เตาเผาถ่านเขาขาว โดยเฉพาะเตาที่อยู่ด้านของเกาะเมื่อเรือสำเภากิจเดินทางผ่านจะจอดพักหรือทำการซ่อมเรือแหว่ซื้ออุปกรณ์แหว่พุดคุยหรือนำสินค้ามาแลกเปลี่ยน ไผจัดเป็นสินค้าหรือของแลกเปลี่ยนอย่างหนึ่ง ที่เรือสำเภากิจมาค้าขายถ่านนำมาขายหรือแลกเปลี่ยนกับสินค้าของคนในหมู่บ้านหรือนำมาเป็นของฝากให้กับคนที่สนิทหรือรู้จักกัน
3. ไผเป็นภาชนะที่ใสมากับของกินประเภทหมักดอง เช่น กระเทียมดอง , เต้าเจี้ยว , เต้าหู้ยี้เมื่อคนเกาะไม้ไผ่จับจ่ายซื้อก็จะได้นิมาด้วย ตลาดพังงาสถานที่แลกเปลี่ยนและซื้อขายก็ประยุกต์ใช้ไผเป็นภาชนะบรรจุของขายผู้คนในชุมชนและต่างถิ่น รวมทั้งเป็นของฝาก ของกำนัลด้วย

4. ได้จากพ่อค้าที่มาจากด้วยเรือขนมาด หรือ เรือมาด³ นำมาขายและแลกเปลี่ยนกับอาหารทะเล ไหจึงมีลักษณะเรียบ ๆ และมีขนาดเล็ก

การครอบครองไหของชาวเกาะไม๊ไม๊

การปั้นไหใช้เองในพื้นที่เกาะไม๊ไม๊ไม่มี การเปลี่ยนมือจึงตกไปหลายทอด แต่ทุกครัวเรือนจะต้องมีไหไม่น้อยกว่า 10 ใบ เพื่อใช้ใส่น้ำ และใส่อาหาร สมัยก่อนไหมีค่ามากเพราะใช้ใส่ของหลายอย่าง โดยเฉพาะน้ำกิน ยุคหลังพลาสติกเข้ามามีบทบาทก็เลยลดบทบาทไป พัฒนาการชนชั้นอื่นเข้ามาแทนความสำคัญสารพัดประโยชน์ก็ลดน้อยลง ทำให้ไหไม่มีมูลค่าถูกทิ้งขว้างอยู่ข้างบ้าน ข้างโรงเรียน พอทำวิจัยเป็นการรื้อฟื้นความสัมพันธ์และนำมาเชื่อมโยงกับความเป็นอยู่ ความเป็นเครือญาติ

ปัจจุบันชุมชนเกาะไม๊ไม๊มีประชากรอาศัยอยู่ 143 ครัวเรือน ในจำนวนนี้มีครัวเรือนที่มีหรือเคยมีไหอยู่ในครอบครอง 104 ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 80 ของจำนวนครัวเรือน ไหที่ค้นพบมีประมาณ 104 ลูก โดยได้มาดังนี้

1. ได้มาจากมรดกตกทอดจากครอบครัวยุคก่อนที่จัดให้เป็นส่วนแบ่งส่วนหนึ่งเป็นสมบัติติดตัว ออกเรือนไปตั้งครอบครัวใหม่โดยธรรมเนียมของคนเกาะไม๊ไม๊เมื่อลูกที่แต่งงานแล้วแยกตัวเองออกมาตั้งครอบครัวใหม่ ก็จะได้ส่วนแบ่งดังนี้

1.1 อุปกรณ์ทางทะเล เช่น เรือ , อวน

1.2 เครื่องมือเครื่องใช้ภายในครัวเรือนไหจัดเป็นส่วนแบ่งส่วนหนึ่งที่ทุกคนที่แยกออกมาตั้งครอบครัวจะได้รับส่วนแบ่งติดตัวไปด้วย

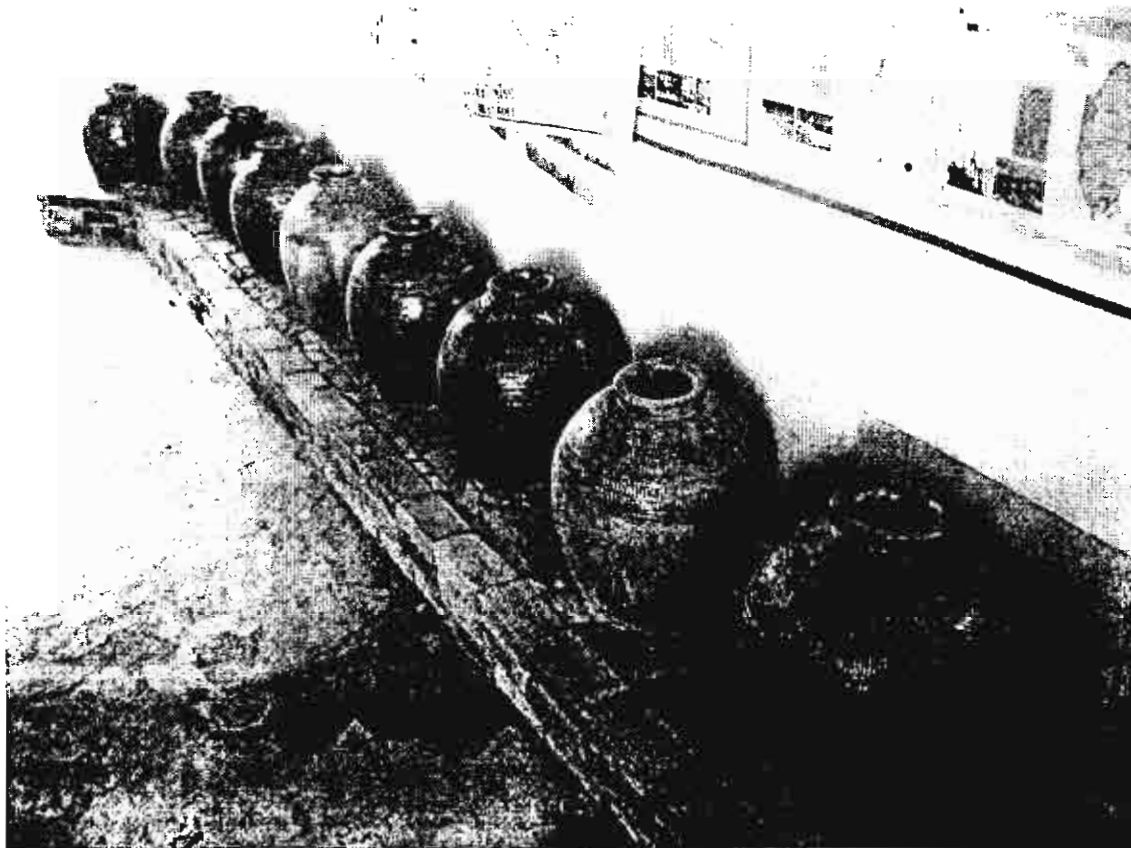
2. ได้จากการสืบทอดกันมาสมัยที่ปู่ย่าตายายให้ไว้เป็นของที่ระลึกเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของครอบครัว

3. ได้จากการหาเองเพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันตั้งแต่สมัยที่ตนเองยังมีอายุน้อยอยู่ แต่ได้บำรุงและเก็บรักษาไว้จนปัจจุบัน

³ เรือมาด เป็นเรือที่ผู้ค้าใช้ทั้งฝั่งไทยฝั่งจีนใช้บรรทุกสินค้า บางครั้งหากมีกระแสนลมก็จะใช้ใบที่เป็นผ้าฝ้ายเนื้อดีทำเป็นใบสำหรับแล่น

บทที่ 4. ไหเกาะไม้ไผ่

การค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าโดยมีไหเป็นภาชนะระหว่างเรือสำเภาสินเรือมาดของคนไทย รวมทั้งคนเกาะไม้ไผ่ที่มาซื้อของ แวะจอดซ่อมเรือ ชื้อถ่านไปปรุงหาอาหารบนเรือ แลกเปลี่ยน เป็นของ ผาก ใสมาก ใสปลา ในพื้นที่เองก็มีอยู่แล้ว ไหจึงมีลักษณะแตกต่างกันไป ปากกว้าง ปากแคบ ขนาด เล็ก ขนาดใหญ่ ลายจีน ลายไทย สีแดงอิฐ สีหยก สีน้ำตาล เป็นต้น ไหเหล่านี้จึงมีคุณค่าต่อการเรียนรู้ ของคนรุ่นหลัง การสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยมีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เกิดจากการสอนวิชาสังคม ศึกษาของอาจารย์สุชล จรุงการ ที่ได้จัดห้องสังคมโดยมีไหตกแต่งอยู่บ้างแล้ว การดำเนินงานวิจัย โครงการสืบสานตำนานไหเกาะไม้ไผ่โดยการสร้างความเข้าใจพูดคุยแล้วขอไหมมาตั้งไว้ที่ศูนย์ฯ ผู้ปกครองเอามาให้เองที่โรงเรียนเพื่อให้นักเรียนทำการศึกษาและเก็บเอาจากพื้นที่ที่ถูกทิ้งขว้างข้าง บ้านเรือน และข้างโรงเรียนจากการลงพื้นที่สำรวจ ซึ่งพอจะแยกชนิดลักษณะของไหในศูนย์การเรียนรู้ เรือไหจำนวน 8 แบบ ได้แก่

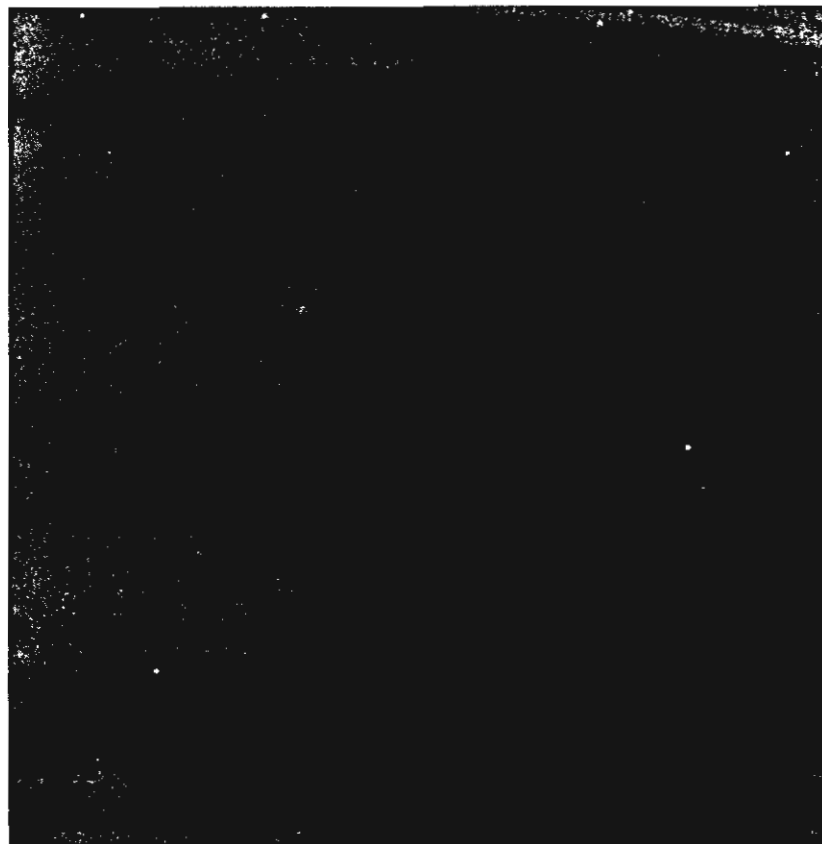

แบบที่ 1

ลักษณะ รูปทรงฐานแคบ ส่วนบนใกล้คอไหป่องออก ปากจะแคบลง ตรงปากจะมีขอบปากเพื่อรองรับฝาที่ใช้ปิดปากของไหทำจากดินเหนียวที่มีลักษณะเป็นสีดำคล้ำ ปนน้ำตาลแดงสีกล้วยอิฐเผาเคลือบมันวาว ความกว้างของปาก 15 เซนติเมตร ความสูงประมาณ 40 เซนติเมตร ส่วนที่กว้างที่สุดมีเส้นรอบวง 180 เซนติเมตร น้ำหนักประมาณ 10 กิโลกรัม อายุไม่ต่ำกว่า 60 ปี ลักษณะสวดลาย เขียนเป็นลายเส้นรอบคอบคอบเป็นวงโดยรอบและเป็นแนวตั้ง โดยจัดเป็นแนวตั้งแต่ละแนวรอบคอบบนของไหโดยรอบไหแต่ละลูกจะมีเส้นรอบไหไม่เท่ากัน ผลการสำรวจไหเกาะไม้ไผ่ประเภทนี้พบว่ามีตั้งแต่ 2 เส้นถึง 5 เส้น ส่วนเส้นในแนวตั้งจะตั้งตั้งแต่ 4 แนวถึง 6 แนว ชาวบ้านเรียกไหประเภทนี้ว่า ไหปากแคบ จะพบเป็นจำนวนมากและมีเกือบทุกครัวเรือน

การใช้ประโยชน์ ยังใช้เป็นภาชนะสำหรับบรรจุหมาก พลุ ไล่ของดอง และใส่น้ำดื่ม

ปัจจุบัน ตั้งอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้เรื่องไหโรงเรียนเกาะไม้ไผ่

แบบที่ 2

ลักษณะ รูปทรงที่มีลักษณะฐานและปากเกือบเท่ากันตรงกลางป่องออก คอบปากเป็นคอบวงกลม ลักษณะของปาก ทำจากดินเหนียวสีดำ ปนน้ำตาล เคลือบมันวาวความกว้างของปาก ประมาณ 15 เซนติเมตร ความสูง 37 เซนติเมตร ส่วนที่กว้างที่สุดมีเส้นรอบวง 108 เซนติเมตร น้ำหนักประมาณ 18 กิโลกรัม อายุเกิน 80 ปี ลักษณะลวดลายจะมีเส้นรอบตรงปากไหหนึ่งเส้นและเส้นรอบตอนกลางของปาก 3 เส้น ลักษณะลายเส้นคล้ายกับลายเส้นของพุกันจินตัวไหปล่อยเป็นน้ำมันวาว

การใช้ประโยชน์ ใช้ใส่น้ำดื่ม

ปัจจุบัน ตั้งอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้เรื่องไหโรงเรียนเกาะไม้ไผ่

แบบที่ 3

ลักษณะ รูปทรงคล้ายทรงกระบอก ฐานเรียว ตรงกลางป่องออกและปากป่องออกตามส่วนกลางของไห ทำจากดินเหนียวที่มีสีดำปนส้ม ความกว้างของปากประมาณ 18 เซนติเมตร ความสูง 34 เซนติเมตร ส่วนที่กว้างที่สุดมีเส้นรอบวง 84 เซนติเมตร น้ำหนัก 13 กิโลกรัม อายุไม่ต่ำกว่า 100 ปี ไหประเภทนี้พบน้อยมาก

การใช้ประโยชน์ ใช้ใส่อาหาร

ปัจจุบัน ตั้งอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้เรื่องไหโรงเรียนเกาะไม้ไผ่

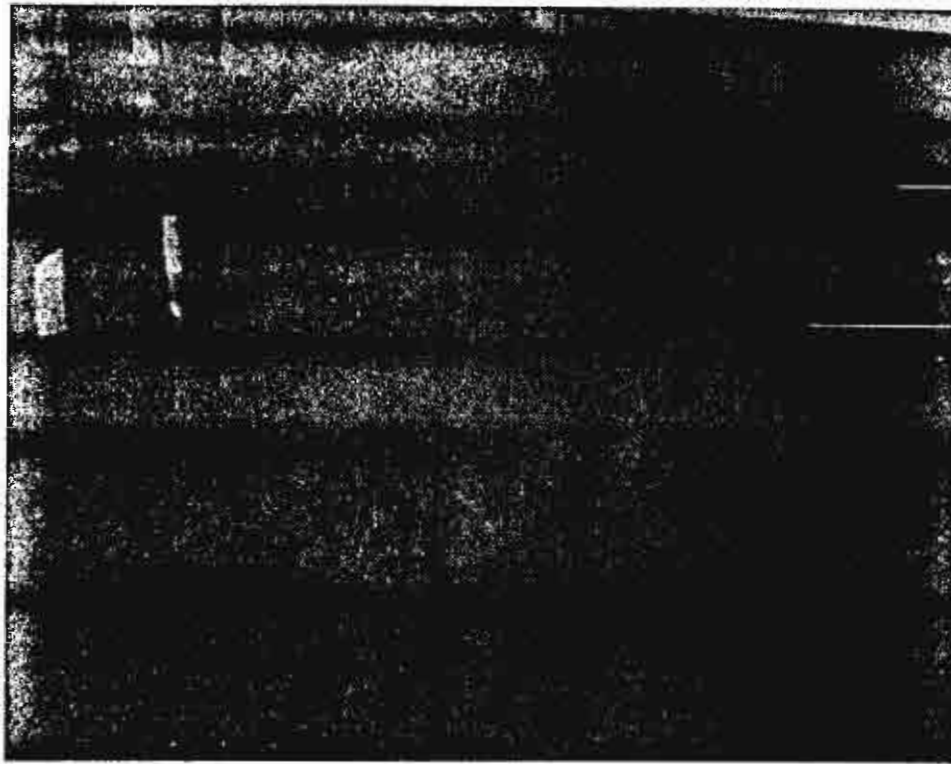

แบบที่ 4

ลักษณะ รูปทรงฐานแคบค่อยๆ ขยายป่องออก จากฐานไปถึงคอบปาก คอบปากเรียวเล็กทำจากดินเหนียวสีเทาแดงเคลือบมันวาว ความกว้างของปากประมาณ 22.5 เซนติเมตร ความสูง 37 เซนติเมตร ส่วนที่กว้างที่สุดเส้นรอบวง 124 เซนติเมตร น้ำหนัก 16 กิโลกรัม อายุไม่ต่ำกว่า 90 ปี ลักษณะลวดลายจากฐานประมาณ 10 เซนติเมตร เดิมเป็นคอบลึก 6 ขอบ ตรงปากคอบตีเป็นเส้นรอบวง 3 เส้น

การใช้ประโยชน์ ใช้ใส่อาหาร

ปัจจุบัน ตั้งอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้เรื่องไหโรงเรียนเกาะไม้ไผ่

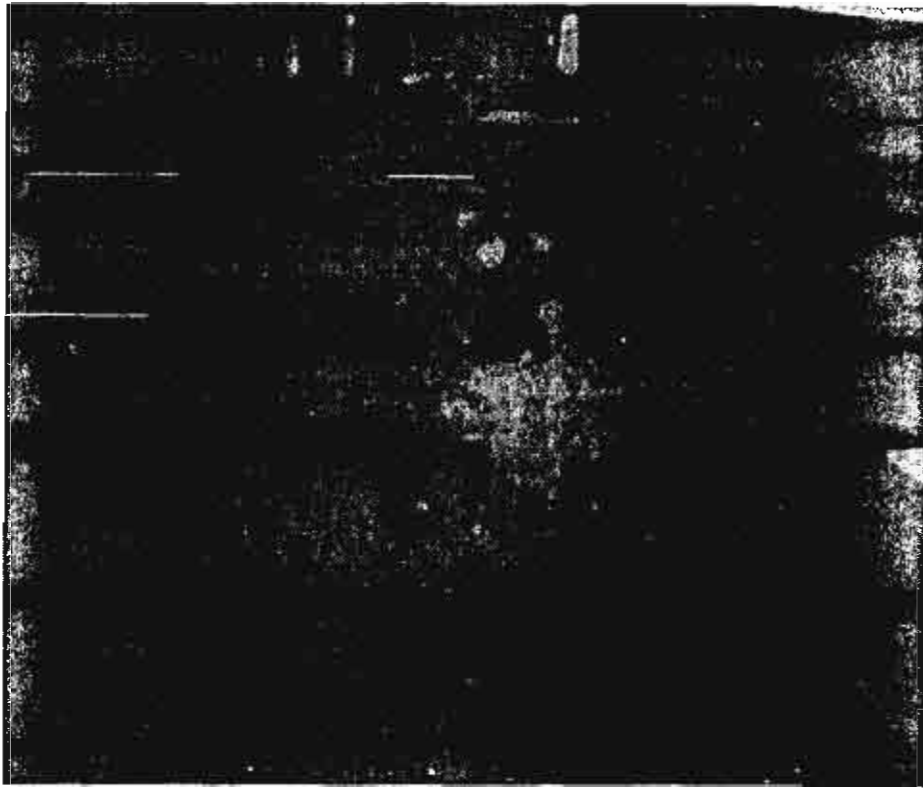

แบบที่ 5

ลักษณะ รูปทรงฐานใหญ่ป่องออกจากฐาน ปากกว้าง ทำจากดินเหนียวสีน้ำตาล ปนสีเขียว คอบปากมีลายเส้น 3 ชั้น ความกว้างของปากประมาณ 25 เซนติเมตร ความสูง 49 เซนติเมตร ส่วนที่กว้างที่สุดมีเส้นรอบวง 168 เซนติเมตร น้ำหนัก 38 กิโลกรัม อายุ ไม่ต่ำกว่า 100 ปี ลักษณะลวดลาย คอบปากมีลายเส้น 3 ชั้น พื้นผิวเรียบมันคอบปาก ปั้นเป็นวงกลมมนแบน

การใช้ประโยชน์ ใส่น้ำดื่ม

ปัจจุบัน ตั้งอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้เรื่องไหโรงเรียนเกาะไม้ไผ่

แบบที่ 6

ลักษณะ รูปทรงฐานแคบ ค่อย ๆ ป่องขึ้น ตรงกลางป่องออกปากแคบเข้าทำจากดินเหนียวปนทรายสีแดงอิฐมอมน้ำตาล ความกว้างของปากประมาณ 33 เซนติเมตร ความสูง 55 เซนติเมตร ส่วนที่กว้างที่สุดมีเส้นรอบวง 164 เซนติเมตร น้ำหนัก 43 กิโลกรัม อายุไม่ต่ำกว่า 100 ปี ลักษณะลวดลาย ขอบปาก 3 ชั้น คอบปากบนเขียนซ้อนกันรอบปากดีเป็นเส้น 3 เส้น โดยรอบลวดลายรอบโค้งเขียนกันเป็นชุด ๆ คล้ายเกล็ดปลา รอบโค้ง จัดเป็นไหที่อายุเก่าแก่ลูกหนึ่งของเกาะไม้ไผ่

การใช้ประโยชน์ ใส่อาหาร

ปัจจุบัน ตั้งอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้เรื่องไหโรงเรียนเกาะไม้ไผ่